

DUNKEL NEPOMUK NORBERT:
METAELMÉLET — MEGHALADÁS, AXIÓMÁK ÉS FŐ IRÁNYOK

1.2. Új elméleti kép a teljes valóságról, tudatról

„Az új világelmélet tehát nem tehet mást, mint önmagát átfogó válasznak, szellemi világ-alternatívának tekinti és ebben az értelemben – szándéka szerint - szellemi „forradalom”, vagy újra felfedezett és kiteljesített bölcsesség lehet.” – Varga Csaba

1

Talán semmi újat nem mondunk, amikor újra meg újra kimondjuk, »bölcsességre«, s nem a szaktudományok végtelen burjánzására van szükség. A gyermek mágikus, az egós ember tárgy tudatú tudományos, a művész, érzéki-intuitív tudásai egyaránt megfigyelhetők az egyén¹ (ontogenezis) és az emberi faj (filogenezis) fejlődéstörténetében.

A történeti szemlélet (a tudásszociológiában és tudomány-, filozófiatörténetben) meglátja gondolkodás epochalis (korszakokra tagolódó) jellegét –ami ontológiailag is szakaszokra tagolt, a fejlődéslélektan pontosan leírja ezt. Az ősi, mágikus gondolkodás a tudósainkat megszegyenítve, már akkor, VILÁG-EGÉSZET ragadott meg, nem alaptalanul (analógiás mágia – analógiás gondolkodás, rendszerteremtés). Az epochalis gondolkodás, így világlátás történet azt mutatja, világfelfogásunk paradigmákra, sok – sok paradigmára tagolható. Az igazság sehol. Csak az igazsággal, a megismeréssel, a megismerési problémákkal kapcsolatos paradigmáink változnak, az igazság mégis, távol marad. Mert igaz csak az lehet, ami nem múlik, NEM MÁSBÓL VESZI A SAJÁT LÉTÉT és természetét, oka önmaga: *sub-stantia* (*hüppokeinomenon*).

Valaha őseink agya egységesebben (jobb és balféltekés kognitív sajátosságok) szemlélték a világot, mert: egységesebben használták agyi féltekéiket is. Maga az életmód, ami jellemző lehetett rájuk, lassú, nyugodt, szemlélődő, kézműves, nem mohón elvevő, hanem valamiféle egészségesebb kultúra és életmód volt. Mert nem tekintették magukat függetlennek a természettől, s a természet nem volt objektív, sem pedig (öncélúan, vagy hatalmi motivációból fakadóan) 'megismerni' való, benne éltek, belülről (az életük: egzisztenciális élmény volt, nem normakövetés és létfenntartás csupán) ismerték. A mágikus, „primitív” ún. *meghagyó, a környezettel egyensúlyban élő* természeti népek számára az élet: csoda. Nem pedig küzdelem –ez a mi kultúránk nagy tévedés, és gát... egymással, de még magunkkal is folyamatosan küzdünk. Nem degradálódott a természet hasznosság, vagy veszélyessé, az nem esett a kizsákmányoló emberi természet áldozatává.

A *csak vallásossági tévedés* reaktív terméke volt egy másik, descertes –i tévedés, az objektív valóság mítosza. A *csak tudományos* gondolkodás egyenesen zsákutca, a világ nem tudományos. A világ még csak nem is racionális. A világ nem teljesen axomatikus, vagy taxonomikus, és nem is zárt rendszer, világunk nem tetszőlegesen (Gödel paradoxon*, Heisenberg* –határozatlanság, etc.) megismerhető. A világot specializációkkal megismerni lehetetlen. Ezért volt oly fontos önmagunk megismerése, a γνῶθι σεαυτοῦ, a *nosce se ipsum!* (ismerd meg tenmagad) imperatívusza. A meditációban minden gondolat szétolvad.

¹ Az agyféltekéink nem egyforma gyorsan érnek, fejlődnek (neuronális kapcsolathálók és funkciók), s az eltérő nemek esetében sem egyformák. A jobb félteke erősebben érintett a testi érzetek integrálásában, esztétikus-ösztönös. A bal félteke inkább értelmezi az érzelmeket, a testi és a környezeti ingereket. A bal félteke a 4-5. hónapra bír nagy dendrit sűrűséggel (az idegsejt nyúlványai), de a jobb félteke hamarabb ér, és (a tesztoszteron hiánya miatt) gyorsabban fejlődik lányoknál. A kéréstest, ami összeköti a féltekéket kompenzálja majd az eltérő érési időt, ez kb. 18. hónapos kortól a 6-8 éves korig tart.

A világ ésszel nem megismerhető, de nem is megismerni való. Avagy: a ✓ megismerés végtelen, egyben ✓ ellentmondásos, az én és az ész egyoldalú megismerése, talán nem is megismerés. A VILÁG ELSŐSORBAN NEM IS MEGISMERNI VALÓ, hanem, inkább szemlélni való. A végtelen, kozmikus tudat [Brahman] -emberre eső, parányi részével [atman].

Az abszolút dolgokat már ideje elvetnünk, pl. nincs igazi (a newtoni, „abszolút”) tér és igazi idő, sem gravitáció, sem entrópia, csakis kölcsönhatások vannak! Ezért is mondta John Wheeler, a részecskefizikában már nem megfigyelőről, hanem (a kísérletek esetén) jóval inkább résztvevőről kell beszélnünk. A posztmodern egyfajta széthullás, dezintegráció, mind kulturális, mind gazdasági, mind társadalmi szerveződési szinteken. Igazából nincs posztmodern, csak annyit mondhatunk e korszakról, *nincs is saját arca*. A nagyot ígérő, márványban megálmodott Minerva (a tudás) istennő(je) alakjáról lehullt a lepel, a tudomány sem fogja megváltani az emberiséget. Ráadásul, ha tudunk valamit a tudni akarás motivációiról, sok mindent tudunk a tudásról magáról.

A tudni akarás (1) legelső–legősibb oka az univerzummal való egységünk elvesztése (*divina tragoedia*²). Azután pedig a (2) tudományok felértékelődése kettős okból vette kezdetét: egy új világgéppel legyőzni a vallás mögötti uralkodó osztályt és szolgálait. Majd egyre nagyobb (3) kompetenciát bírni a világ, a természet és saját embertársaink fölött. A tudás legalantasabb motivációja, hogy *általa hatalmat nyerjünk mások felett*.

A specializáció jelentősége, *reális lehetősége* (nem az iparilag hasznosítható, hanem a meta–tudások szemszögéből) ma már leplezetlen illúzió, a vakok kicsiny sötétszobája, mert: *egy jelenség kifejezetten tengernyi más jelenséggel érintkezik, vagy akár egyenesen más létezőknek köszönheti 'saját' létét. Tehát nincs szeparáció*. Ma már a specializáció erőszak, mert kiszakít valamit, ami nem kiszakítható:

A világ: együttes fennállás: koegzisztencia.

Nem arról van szó, hogy mindenki, mindenhez ért, hanem arról a szemlélet és módszerváltásról, ami most már tekintetbe veszi egy ugyanazon jelenség több kontextusban való tárgyalását, valamint a csak-logikus ész trónfosztását, kizárólagosságának megkérdőjelezését, tudniillik az nem minden tárgyban használható. A specializáció persze működhet úgy, mint egy Möbiusz szalag*, elmenni a végső apró tudás szeletkéig annyi, mint átfordulni az egészbe. Amikor az elektront vizsgáljuk, már csak infonok, *rezgési információk* maradnak belőle csupán. Mivel EGY RÉSZECSEKE „AZ ÖSSZES TÖBBI RÉSZECSKÉBŐL ÁLL” (holografikus egység, kölcsönhatások szötteése, = kölcsönös eredet = *paratantra*, a jelenségek összefonódása = *tantrikus* mivolta) szükségszerűen kell az elektrontól az önmagával kölcsönható térhez és az ürességhez (kvantum-vákuum*, Hilbert terek*, illetve az önmagából keletkezés (vö.: *creatio ex nihilo* = a semmiből való teremtés) matematikai modelljéhez, a Borel és Cantor halmazhoz) eljutni. Sajnos, ezt min. 4000 - 8000 évvel ez előtt (Védák és védikus kommentárok) *már egyszer tudta* az emberiség. Ez a dolgok ún. KÖLCSÖNÖS FÜGGÉSE, a *feltételes képződmények* léte, pl. a Hinduizmusban, Buddhizmusban (paratantra, szamszkára [pl. Nagarjuna, a mahayana buddhizmus tanítója, de a Krisna tudat sok ācārjaja³ is]).

² διάφορον ἑαυτοῦ – az Egy elkülönöződése

³ mentor tanár, együtt él tanítványaival, messze több mint, a nyugati kultúra pedagógusa.

A dolgok (minimum) kettős természetűek, mert közelről individuumok, akár még elszigeteltnek (*perasz* –Arisztotelész) is tűnhetnek. Ugyanakkor –mint ahogy azt a Cantor halmaz* is mutatja- a dolgok sajátos, ún. EGYEDFÖLÖTTI MÓDON IS ÖSSZEKÖTTETÉSBEN ÁLLNAK EGYMÁSSAL, bármit aprítok, csak a megszámlálható végtelenig jutok: a létezők csakis, mint kölcsönhatások léteznek! –És ahhoz a kellemetlen igazsághoz is eljutunk, hogy létezik a semmi, amit nyelvi–fogalmi okokból célszerűbb *inkább* ÜRESSÉGNEK felfogni. Az elektron ún. alagút-effektusa* mutatja, az izoláció (és a lokalitás) csak időleges lehet, a természet nem mechanikus. Organikus, rugalmas összefüggés-hálózat.

Mivel a világ holografikus, és mivel a LÉT = EGYÜTT-LÉT, ezért a lokális jelenségeknek ún. távolhatásuk, nem-lokális jellegük is van (EPR paradoxon*).

Az események valószínűségei adják a természet finom, élő rugalmasságát, változatosságát, pedig a lényeg ugyan az, mint ahogy minden szőlő, szőlő minden fa; fa, de még sincs két egyforma belőlük (Pl. Mandelbrot halmaz*, Júlia halmazok*). Nem csak egyforma nincsen, hanem igazi állandóság sincs, *pantha rhei* (*Herakleitosz*: ugyanazon folyóba nem léphetsz kétszer. Hisz' midben mozgásban van).

A holografikus világszerkezet kifejezetten igényli a plurális, sok szempontú megközelítéseket; számtalan perspektíva élhet egymás mellett: senki nem záloga az „egyetlen útnak, egyetlen módszernek”. Ha a világ holografikus, az annyit jelent, több valóság, ill. a valóságnak több arca van⁴. Valóságvariációk, a dolgok eltérő aspektusai, amiktől még a dolog ugyan az marad, és hát a „valóságnak” interpretációs variációi, mint ahogy a fül, a szem, a tapintás is ugyan annak a valóságnak multimodális leképzése. E többfajta valóság, multimodális valóság, tudat nélküli álom, álomtudat és „nappali” hétköznapi tudat, egyszerre s egymás mellett létezik, de ha nem „ártatlan”, előítéletmentes aggyal fogadjuk be a valóságot, [„megtanulunk látni” –ich lerne sehen –Rilke] akkor az eddig belénk sulykoltak, s minden, korábban megtanult elv, vélekedés, hit, messzemenően befolyásolja a viláértelmezéseinket. Ezért fontos a teljes kiüresedés: csak a tiszta nincs -ben, csak az ürességben jelenhet meg mindaz, AMI VAN. Ami van, az viszont inkább „végső valóság”, az illúzió-lét meta-tudata.

A jelenségek transzformációi-transzformálhatósága révén derül ki; *ugyanaz/* hasonló törvények működnek-működhetnek *eltérő* rendszerekben és *eltérő* jelenségekben is. A rendszerek átjárhatósága adja, hogy a jelenségek egy másik jelenségig érjenek, *egymásba illenek*, [ἁρμόζω- odaill{esz}tek, megfelelek] *egymást integrálják*. Hisz' magának az élet értelmének lényege az inegritás-integráltóság, EGY VAGYOK AZ EGÉSZ KOZMOSSZAL, ami: Egy, Egészleges rendszerként működik. Épp ezért holografikus, mert részleteiben is „érvényes” és fellelhető az egész.

Minden ismeretszerzéskor fontos a lélektani *transzparencia*, önmagam átlátása, ami *kapcsolatban áll a zennel*, a tudós *elméje maga a megfigyeletlen-reflektálatlan elme*, így a tudóst illúziók csalják meg, rendszeresen. Ne keresd az „igazságot”, ne figyelj a véleményekre és teóriákra, mert gyakran illúziók, vagy önálló létük nincs, vagy pontosságuk erősen korlátozott.

⁴ Fred Alan Wolf szerint a részecskék hullámfüggvénye nem a „többi [kvantummechanikai] lehetőség összeomlása egy valóságba, azaz egy hullámcsomagba, hanem: valamennyi [részecske] állapot egyszerre, párhuzamosan létezik, ami a régi (8 000 éves és számtalan teremtésmítosz szerinti) álláspontot erősíti meg, párhuzamos világok vannak, Pluriverzum, aminek részeire mi hangoljuk magunkat –ha tudjuk.

Erről ír a *Kailavia Véda*, amikor azt mondja a tudás megvalósítása, elérése (*Sādhyā*) azzal kezdődik, ki a megismerő (nyilván az ego), és van-e a megismerésnek korlátja? Tehát a védikus (Purvamimasna és Uttaramimasna) irodalom a legősibb, legeredetibb „episztemológia” is egyben. A Tudást (Sophia, Bölcsesség, Gnózis γνῶσις = *Njána* [szanszkrit]) megvalósítani (*Sādhyā*): az EMBERI (felemelkedés, önprogramozás, a tudat fejlesztése) POTENCIÁT megvalósítani, az ontológiai lehetőségeket kibontva szellemi létezővé válni.

Az igazi rendszer-meghaladás, a meta-rendszer példáját ragyogóan adja Nagarjuna⁵: tudniillik, a LE NEM VEZETHETŐ -ről szól (*emergens* tulajdonság, az egészben hirtelen megjelenő, de nem a részek összességéként megérthető/ levezethető tulajdonságok, egyáltalán, maga a: működés). Az ÖNTERMÉSZET [nem levezethető, nem másoktól függő, nem ok-okozati, isten, *substantia causa sui*, az első mozgató, stb.] léte kivezet a deduktív, konvergens logika, következtetések, modellek és sokrétű vélekedések a modellekről, majd –ideológiák vetélkedése után- az elfogadott ideológia tanítása az iskolákban, egyetemeken, majd; kodifikálás és az ideológia / tudományos tétel köré szerveződő paradigma kiépülése. Az ÖNTERMÉSZET, a „NEM TEREMTETETT” (*svabhāva*) ma a kvantumvákuum, kiváló tudós kollégám, Dienes István kvantum-fizikus és a Védikus irodalom kutatója, a „Star Track” sci-fi sorozatból vette át a *holo-mező*, a holografikus mátrix (holomátrix), illetve az űrhajó „mindent előállító” holo-fedélzet elnevezést. A név találó és jogos is, a matrix (vö.: mater = anya, alap, amiből valami megszületik, vagy generálható minden jelenség vö: vákuumkontinuum). Szegény istent annyi névvel illeték már, lehet, hogy ő/ az a holografikus mátrix. A kötelező és módszertani materializmus⁶ megkövetelte a „tudósoktól”, hogy kizárják a metafizikát. Pedig az kikerülhetetlen: a mi **A**-ból lesz **B**, abból **C** és í.t., logikán idomított agyunk nem tud megbirkózni, csupán egy inkább nevelési, mint tudományos hiba okán, hogy valami nem keletkezett! Kérlek olvasóm, hallgassuk csak Nagarjuna –t:

*Az öntermészet nem jöhet létre
Okokból és feltételekből,
Ha okokból és feltételekből jönne létre,
Akkor mesterségesen jönne létre*

Ha az evolúciót nem T_0 ... pontból T_{most} –ig való fejlődésnek fognánk fel, kvázi egyenes vonalú mozgásként, hanem a Természet végtelen játékaként, ami (inkább) kör és spirálban (helyesebben n dimenziós kúppalástban mozog), nem lenne **A** -ból **B** logikánk. A természet kaleidoszkóp, a variáció végtelen, sokáig talán hasonló minták jönnek ki, de soha nem ugyan az, s mégis ugyan az (már megint Herakleitosz).

A Lét alapelemekből variált, és eleve variálható, (vö.: M-egyenletek - elliptikus egyenletek a matematikában, modularitás) flexibilis alaptörvényekből épül fel. (Még vö.: David Bohm; *explicit rend* = variációk, *implicit rend*, a jelenség világ mögötti szervező erő, tehát *potenciális rendeződés*.) Sem a tudomány, sem a vallás nem adja meg az embernek az »isten-emberhez«, mint: szellemi lényhez való méltóságot.

⁵~ i.sz. II. század, Dél-Indiában született, s csak hét évet jósoltak neki az asztrológusok, ezért vándorútra kelt, majd vándor tanít is lett, jóllehet gazdag Brahmana családba született. A nálandai kolostor-egyetemen tanult, szerzetes lett, mestere Ráhułapadra volt. Polihisztor volt, ismerte a növényeket, orvostudományt tanult. A mahayana Buddhizmus kiváló tanítómestere.

⁶ Kötelező, mint minden kommunista országban, „komoly” tudósoknak különösen, és: a módszertan azt követeli meg, modernnek mondva magát, hogy valaminek a keletkezését lehetőleg csak anyagi kölcsönhatásokként magyarázzuk.

A vallás és a tudomány is a hatalom eszköze, de legalábbis azzá lett, a tudat kézben tartásának, a kontroll megszerzésének módja, s nyilvánvaló, hogy nem is férhet a tudomány eredményeihez akárki.

Ma már azzal is elégedettek volnánk, ha a tudomány biztonságot és esélyegyenlőséget adna, de úgy, hogy a Föld is megmaradjon. A tudomány nem az „igazat, a valót” adja tudunkra, CSUPÁN MŰKÖDŐ, VAGY NEM IGAZÁN MŰKÖDŐ MODELLEKET gyárt. A természet nem is lehet csak-tudományosan megismerhető, mert a természet, nem fix, nem merev, nem is determinisztikus rendszer. A természet végtelenül összetett, hiábavalóság a részletekkel bíbelődni, hamis képet ad a „morzsák mikroszkopikus” képe. Tehát nem minden jósolható (Laplace démona*, Turing elv*, stb.). A „normális” és statisztikus viselkedéseit közelítően megjósoló tudomány területe erősen korlátozott, többnyire csak mechanisztikus rendszerekben valósulhat meg. Ám megjelent az a dinamikus természetfelfogás, egyben az az újító szándék, tehát az ún. posztnormális tudomány (Silvio Fontowitz, Jerry Ravetz), ami véget vet annak a törekvésnek és illúzióknak, hogy a tudomány mindent meg tud jósolni – így a hatalmat és a természet leigázását szolgálja (túl a megismerésen és kíváncsiságon).

Minden eset, jelenség egy kicsit egyedi. Te is unikum vagy, egyedi, mint mindenki más. A *túlzott átlagolás hiba*, amit már milliószor elkövettek a tudósok, akik inkább csak szemellenzős, *kitaposott-úton* járók (a tekintélyelv kényszere miatt). Az átlagolás és a statisztika átlagadatai lefestette kicsinosított modellje adta az egységes és kiszámítható világ illúzióját. Nincs két egyforma, vesegyulladás, ezért röhej, hogy kiátlagolt hatóanyagú gyógyszereket gyártanak a gyógyszer biznisz gyárai, a legjobb orvos mindig az, aki egyedileg rendel a gyógyszerészettől a gyógyszert –ha teheti. Nincs két egyforma paradicsom, még ha a műtrágya gyárak, genetikusok ezt szeretnék elhiteni velünk, s nincs két egyforma gyerek, még ha a pedagógia ezt szeretné elhiteni velünk. Ebből az következik, hogy nem vagyunk már kíváncsiak a tudományos szakágak igazságaira, a csipesszel izolált, sőt: *kontextusából ki-szakított* tényeire, mert azok nem igazságok, vagy hasznavethetetlenek, vagy erősen korlátozott az érvényességük. Olyan, nagyobb összefüggések kellene, amik rendszerköziek.

A világ: összefüggésrendszer, s mint ilyen, minden kapcsolatba kerülhet mindennel, ez adja a világ holografikus [tantrikus-kontextuális] szerkezetét; sajátos módon minden benne van, valami másvalamiben is.

A posztnormális tudomány csak egy lépcsőfok: integrálni a meglévő tudást és technológiát. Az integritás magasabb foka már a metatudás, ám ez gyökeresen *új nyelvezetet* követel magának, mint ahogy az új bort nem jó régi tömlőbe tölteni, hisz a forrásnak induló bor szétveti azt. A metatudás új iskolákat követel magának. Új nyelvezetet is. Új attitűdöt is. A tudás nem leigázásra való, a tudás nem csak elemző (analízis! = távolítások és elkülönítések!), hanem ellenkezőleg, szintetizáló tudás (tehát bölcsesség). Iskoláink zöme (min. 56%⁷) alkalmatlan gyermekek nevelésére, használhatatlan ismeretanyaggal tömi őket. A kvantummechanika korában még mindig kis golyók a molekulák, s az egyiptomi piramisok a fáraók temetkezési helyei... Túl sok a tudni való, minimális a nevelni tudás –ami igenis pedagógiai feladat. Ma egyre inkább: a családok már nem nevelnek! Pedig az értékek az embernél nem gének, hanem *mémek* (kulturális gének) által hagyományoz át tudást, értéket.

⁷ Még az alternatív iskolák (TÁRKI, 2008, minisztériumi felmérések, szülői fórumok), Waldorf, vagy épp Roger iskoláinkat is beleértve. Az EGYOLDALÚ ISMERETTÖMÉS többé nem elég, az iskola válsága érzékeny indikátora a társadalmi válságoknak. Az elhanyagolt gyermekek elhanyagoló szülők –és tanárok lesznek majd, ennek a *circulus vitiosus* -nak nincs vége.

A pszichológus, a nevelési tanácsadó, a logopédus megléte annak a bizonyítéka, a nevelők, tanárok, és maguk a szülők is tendenciaszerűen: alkalmatlanok a nevelési funkciók ellátására. E funkciók szétesése tényszerű és látványos, maguk az egyetemek-főiskolák pedagógiai tanszékei alkalmatlanok tanárok nevelésére, akik, mint valami levelet zabáló hernyók, áltudomány pedagógiát⁸ esznek, s csak jobb esetben bőfögik vissza a vizsgán. Miközben nem tudnak kommunikálni, szeretni, gyerekek figyelmét lekötöni, csoportdinamikát irányítani, motiválni és majd... önálló olvasására – tanulásra tanítani. Tehát:

Újra el kell mondani: teljesen új típusú iskolákra van szükség, amiben sokkal több a nevelés és szemléletre nevelés, mint a pusztán információk közlés, méghozzá a struktúrába illesztés nélküli információké. Egy tanár nem foglalkozhat 8- 12 gyerekkel többel. Fontos, hogy a jobb féltekét és az alkotói világ megközelítést gyakorolják. Fontos, hogy teret és időt kapjanak önmaguk kifejezésére, fontos, hogy egymás mellett létező elméletek és életmódok demokratikusan létezzenek, és majd fontos lesz, hogy serdülő korokban értelmesen meggyőzzék egymást, érveljenek, vitázzanak –a győzelem és a végső igazság birtoklásának óhaja nélkül. A specializáció kizárólag a Ph D képzésben jelenhet meg, *sürgősen fel kell mondani* a bolognai egyezményt. Az alapozó tantárgyakat párhuzamosan kell tartani, pl. kémia-, fizika-, történezművelés, stb.

Kisiskolás korban legfontosabb a mozgás, a mozgásos játék, önkifejezés és a művészetek. Persze, ha a hatalom nem akar kreatív embereket, és persze, ha a pedagógiai apparátus vakon végrehajt utasításokat, nem változik az emberiség tudati nívója. Az iskolákra nem vonatkozhat a közgazdaságtan, inkább legyen tíz gyerek egy osztályban és személyes kötődések, mint harmincan, mint az állatok, a tanárokat a végkimerülésig megterhelve, egyben a nevelési munkát lehetetlenné téve. Az oktatási módszerek, sem a tankönyvek, mit sem változtak, nem alkalmazkodnak az új kor új igényeihez, mintha az iskola nem venne tudomást a kvantumfizika századáról! Pénzügyi ismereteket tömködnek az iskolai tantárgyak közé (nem a pénzügyi kultúráról van szó, hanem, miközben mindenki sejti már, a pénz korszaka is leáldozik nem is oly soká. nem sikeresnek, gazdag és elismertnek kell lennie a gyerekeknek, ettől épp oly boldogtalanná válnak, mint mi. Aki –egy mértéken túl- gazdag lesz, az egy koldust is létre hoz, a közgazdaság szintén az elvevésen és a súlyosan egyenlőtlen elosztáson alapul, az emberiség anyagi javainak 80-90 % -t az emberiség, mindössze 2-7% -a birtokolja. Szép, új, modern, felvilágosult, igazságos, új világ –mindenben ugyan az, ami az előző századok.

Nem azért élünk, hogy zaklatottan kövessük a hisztérikusan változó munkaerő piaci követelményeket. Követelni csak a munkaerejüket eladó embereknek lehetne, akik nem munkaerők, nem szavazók, és nem fogyasztók többé: azért születünk, hogy kibontsuk a potenciálisan bennünk levő tehetséget, hogy örüljünk az életnek, hogy ne a munka rabszolgái legyünk, hanem újra teremtő istenek legyünk. A *metatudat egyben gyökeres életmódváltás*, teljesen új életfelfogás. Tehát az új iskoláknak szabadságra kell nevelni: mert nincs az életnek eleve elkészített értelme, az életünket nekünk magunknak kell értelemmel megtöltenünk. – Vajon volt-e valaha egyetlen társadalom is, ami szabadságot tudott és akart adni a gyerekeinek?

⁸ Áltudomány, hisz ma csak a nevelésben, tanításban alkalmazott pszichológia inkább megfelelő, bár maga a pszichológia, szociológia, közgazdaságtan, pszichiátria sem „igazi” tudomány (számtalan bölcséleti vonás). Az ún. **nomotetikus**, objektív, megalapozó tudományos jellegek (élettan, anatómia, kémia...) MELLETT bírnak egy másik, **idiografikus** (humán jellegű speciális, sajátos jelenségek vizsgálata) tulajdonsággal.

Az eddigi iskolák: börtönök. A GYEREKEINKET IGAZÍTJUK egy már (sok-száz éve) meglévő, soha-nem működő rendszerhez. Hazugok vagyunk, nem érdekel, hogy gyermekeinkkel mi lesz, hisz velünk is ez történt. Ezért mondom, az iskola a szabadságra nevelés színtere kellene, hogy legyen. A játéké, öröme, okosságoké, érdekességeké és a spontán felfedezéseké, a közösségi interakcióké, de nem lehet továbbra is afféle „átprogramozó” intézmény.

Egész iskolarendszerünk, mint a társadalmunk is, a versenyre épül. Le akarjuk győzni egymást, vetélkedünk (erre programoztak bennünk) –együtműködés helyett. Pedig; lenni = együtt lenni. A buddhizmusban minden cipőért, vázáért, pohárért és kész élelemért hálával „kell” gondolnunk azokra, *akiknek munkája révén* ezek létrejöttek, a halmazelmélet, a topológia egymásra épülő síkokkal, halmazokkal, pontokkal foglalkozik, a cönológia az ökológia a biológia szakága, ami az állatok együttélését vizsgálja. Persze állat más állatok, növények és gombák nélkül nem tud létezni. Már sejt szintjén sem; a mitokondriumoknak (endoplazmatikus retikulum és egyéb sejt szervecskéknél) a gazda sejttől különböző RNS-ük van, autonóm módon működnek. Már eleve, a sejt szintjén nincs integrált működés kezesség, értsd: belső szimbionták nélkül, emésztésünk nem létezik bélbaktériumok nélkül, stb., stb.¹ Szimbiozis = ko-menzalizmus (azonos tápanyagforrás) = biocönózis (társulás) = biotóp (élőhely, amit mindig társulások hoznak létre!), ökológia (társulástan) → co + egzisztencia! Tehát; mivel minden csupán összefüggéseiben létezik csupán, ami rossz az ellenségemnek, a szomszéd országnak, később nekem is rossz lesz. Csakhogy ennek felismeréséhez RENDSZERELVŰ GONDOLKODÁS szükségeltetik -ami a többségnek nincs meg. Formál logikán és kauzalitáson *idomított elménk* még a múltat (tények, kívül-állás, lezártág, kontextusba ágyazottság) sem érti. Egy „iskolázottság”, egy tudományos áramlat egyfajta szocializáció, az ártatlanság elvesztése, egy ideológia, paradigma, vagy tudományos nézet tökéletesen megvakíthat bennünk (annak fátylán át vizsgálódunk). Ártatlannak kellene lennünk. –Ugyan, mire mentünk eddig az analízissel? A meta-tudás már sokkal inkább a DOLGOK EGYBE LÁTÁSA, sőt, spirituális színezete van, nem analízist akar, hanem KÖZVETLEN LÉTSZEMLELETet, de aki egygyé válik a léttel, már el is hagyta az emberi elme birodalmát...

A szakágakra (= összefüggéseitől megfosztott) tudomány, mint az ideológia és a vallás: régebben közvetítő, ma már inkább: az elmét eldugító és az embert elhülyítő. Ezért is létezik –szellemi rabszolgaságban tartani és további manipulálásra előkészíteni az embereket. Nem egyszerűen mér, márpedig a mérés, mint módszer elégtelen az ismeréshez, hanem a tudomány egyúttal paradigma is, amiben téves, elavult és tekintélyelvű dogmák és nem hasznos adatdömpingek is vannak. Pedig, csak a KÖZVETÍTTETLEN LÉTEZÉS a kiút az ember elméjéből és a tévelygő társadalomból, -de ez már megvilágosodás. A tudományos nyelv fogalomrendszere már elve kizár életszerű fogalmakat, másrészt pedig, ha a kvantumfizikát nézzük, a mese és a fantasztikum birodalmába tartozó műszavakat gyárt, (pl. bájosság, fel, vagy le kvark, stb.) No, és mi a helyzet a:

elődeink ősi nyelv, képies (képekben gazdag) nyelvezetével, metaforikussággal, szimbólumokkal?, — amik... túl vannak az elmén (fogalmakon, gondolatokon)... Ezért nem értik egyetemi hallgatóim, hogy hihettek őseink olyan „hülyeségben”, hogy az arkhé, = őselv⁹ a víz¹⁰, vagy a tűz¹¹, vagy a végtelen¹², hogy Ozirisz a nappal és Széth az éj istene??

⁹ Csira, mag, „első ok”, amiből minden származhat, emanáció, kiáradás (Plótinosz) és a dolgok hasonlatossági (rokonsági) rendje, az eggyel való hasonlatosság (homoiotész).

¹⁰ víz típusú ún. terjedési hullámok (vö.: foton kettősítés kísérlet, De Broglie), a víz, mint a mindenhol jelenlévő H₂ és oxidált változata, tényleg mindenhol jelen van. Lásd: milétoszi (preszókratészi) iskola.

¹¹ tűz típusú terjedés és viselkedési sajátosság, Az energia, napenergia, a munkát végző energia.

Elmével ezeket lehetetlen megérteni, elmével csak rágódni lehet. A metatudat és a META-TUDÁSOK, A RÉSZLETEK TUDÁSA UTÁNI TUDÁS szempontjából erősen vissza kell fogni az elme működéseit, avagy, ami egyszerűbb, nem azonosulni az elme működésével. Metaforák és rejtvények (a szatori¹³ miatt), képi utalások, mint; *Kapuja nincs átjáró, Önmagába térő ösvény* (vö.: Klein kancsó és Möbiusz szalag) meg a Minotauros labirintusa, jóval a Riemann geometria (nem létezik egyenes, -csak a síkban, ami a legritkább a téridő ráncos, gyűrött n dimenziós felszínén- [vö.: léggömbre rajzolt háromszög]) felfedezése előtt?? Az ősi, képies gondolkodás és nyelvezet mögött nem buta és babonás emberek vannak, az egy másik kultúra, nyelve más típusú nyelvezet. És minden bizonnyal jobb, de legalább bölcsőbb. Amikor babiloni szövegekben azt olvassuk, a világ egy nagy viharral (egyensúly így szimmetria-sértés, *dünamosz*, lehetőségek és erők) veszi kezdetét, -ami tulajdonképpen egy párba j Marduk isten (ég, nappal, tendencia-rend) és Tiamat (alvilági istennő, kaotikus világ) között. Nem látjuk már, ahogy a káoszelmélet mondja; a ☯ jang–jin ún. kiegészítő komplementer) ellentétek küzdelmét. Az egyből (jang, forrás) lesz a kettő (a két-ség, bizonytalanság, jin) a hármasságban oldódik fel az ellentét, a hármasság új minőség: »újra az egy«, de másképpen (Herakleitos: *to antixum sümpheon*¹⁴).

Tiamat a kvantumvákuum (éter, Farady mező?, László Ervin ψ mezője¹⁵, Maxwell elektromágneses mezeje, mely mindenre kihat, s benne információk áramlanak –akasha krónika? = holomátrix), amiből Marduk, mint a látható, anyagi világ tendenciája, végül is majd megszilárdul. A Finn Kalevalában Vejne Mőjnen zenéjére (létezés harmonikus-hierarchikus [egymásra épülni tudó, implicit rend, arkhé] törvényei, a földi tudat feletti, komplex, a művészettel-vallással elérhető magasabb tudatállapot) megállnak az állatok, felbukkannak a vízből a halak, a férgek előjönnek a föld alól. Amikor egy antropológiai tanulmányban egy néger törzs szerint időnként egy tehén (csillagalakzat, hely, ami ellette a „mi” naprendszerünket, tej –tejút [Galaxis]) elnyeli a Napot (tehén = visszatérés az őspanyához, + ciklikus napfogyatkozások, Babilon: a világ „nagy évek [éon] sorozatából áll”) és ma már, mi, a nagy „tudományos neveltetésünk” (megvakító szocializáció) MIATT, nem értjük.¹⁶

Hogy lehet, hogy: *folyik a híd és áll a folyó?*ⁱⁱ Hogy lehet „másképp látni” a dolgokat? Hát úgy, hogy eleve nem szocio-kulturális an tanítjuk gyermekeinket látni és ítélni (ez csúnya, amaz jó, vagy rossz). Úgy, hogy utódaink önmaguk lehetnek, és nem a mi (az elme és a társadalom, a vélekedések és a részlettudások, az elme börtönlakói) pusztá másolatai. Persze ez veszélyes, mert ők már nem lesznek szolgák, és a hatalom bábujai. Nem fognak engedelmeskedi sem politikának, sem vallásnak, sem idejét régmúlt, kiüresedett hagyományak.

¹² a világegyetem kicsiben is, és nagyban is, végtelen és/ vagy határtalan is. Igazából nincs is kicsi, meg nagy (a létezés ciklikus^{*}, ennek ez a tulajdonság egyik vetülete, vö.: Buddha szerint a tudat van is, nincs, vö.: Kalabi –Yau alakzat eltűnő-megjelenő flopatmeneteit is, etc.) meg ezen irányok csak az emberi szemléletből adódik.

¹³ kiugrás a logikus ész egyenes kerékváltásából, pillanatnyi megvilágosodás, paradigma váltás és metarendszer felfedezése (hirtelen belátás, nem következtetés)

¹⁴ (8. fragmentum = Ami ellentétes [az] harmonikus [is egyben]. Vö.: Alexandriai Szent Kelemen apokrifje (agraphón) in: *Stromata* III. 13, 92 Salome kérdi az Úrjzúst, mikor jő el a Te országod? _Csak, ha a kettő eggyé lett, a férfias nőivé, a nőié férfivá léssen = meghaladjátok a kategóriákat, túl jön és rosszon. vö.: Nietzsche Túl jön és gonoszon...

¹⁵ vö.: Ervin Schrödinger egyenlete (ψ) mely leírja a részecskét, mint tömeget és a neki megfelelő hullámhosszt (hullámmechanika alapegyenlete).

¹⁶ *aion* [eón, gör.], jugák [hindu] *nem-duh* = az élet megújulás [kopt-egyiptomi], Dunkel: ünnep, mint a lét ,megidézése (in: zenetrápia), vendégül látása, Gadamer-nél, az Ünnep, mint, a Titáni Én ideje, az orfikusoknál: (a régvolt ciklus) vissza-állítás(a), *apo-kataszthazis*.

A metatudás felé vezető út RADIKÁLIS PARADIGMA-VÁLTÁS, olyannyira, hogy inkább mesékkel, versekkel kellene kifejezni magunk; a TUDOMÁNYOS NYELV (ma már) önmagában egyre inkább ALKALMATLAN A METATUDÁS KIFEJEZÉSÉRE. Egy haiku, egy japán kép három ecsetvonással, akár színek nélkül tömörebb: hisz' a világ a legkevésbé sem verbális: a szavak a mi határainkat jelöli ki, messze nem pedig a világét. A metatudás téziseinek nem szabad 'TÚL LOGIKUSNAK' lennie (ún. egy-utas, kauzális, balféltetés, konvergens gondolkodásúnak lennie, inkább laza, csomókból épült, *elágazó* [!] ún. *nem központosított hálózatnak** [izomorfikus csoportba] rendezettnek célszerű lennie).

Hegel logikai rendszere épp a sajátos struktúrája miatt nem integrál fontos dolgokat, Kant filozófiai szakszavai olyan unit-ok, modulok, elemek, amelyek nem kapcsolhatók másfélékhez, de ez a kor sajátja. Semmiképp nem a korabeli filozófus zsenik „bűne”, vagy hiányossága. Mi oly korban élünk, amiben már fontos a dimenzió gazdagság. Ez jelentés és jelentőségvesztéshez (a lélek elszegényedése*, hübrisz*, létfelejtés*) vezetett (Nyugat kultúrájában úgy, kb. Descartes óta).

A metatudás, az ún. részlet-tudásokon túli bölcsélet holografikus, olyan, *nem centralizált hálózat* (gráf) amiben mozogva számtalan, szakismeretnek deklarált tény, számos, ráadásul ÚJSZERŰ KAPCSOLATBA ágyazott tudás, mely így újszerű kapcsolatba tud lépni számos, távoli ismerettel. Ez adja a dimenziógazdagságot, ami már nem ismeret, nem tudás, hanem a sokaságot egységgé átlátó tudat.

A dimenzió-gazdag tudás, élet, tehát *egészélmény* (pl. Aristotelesznél, Maslownál, Heideggernél, Nietzscheknél, stb.) oda kell, vezessen, hogy újra és újra az egység spirituális igényléséhez vezet a felébredt ember útja. Az, pedig logikusan következik, hogy a megismerés nem lehet csak-megismerés, tehát nem lehet sem CSAK vallásos, sem pedig CSAK tudományos, sem pedig CSUPÁN a gyakorlati élet ún. *kevert tudatával* történő mindennapi navigálás az életben. A megismerés újraalkotás is, az a szem, amivel nézzük a világot, nos, ugyanazzal a szemmel néz tudat bennünket. MEG KELL VÁLTOZTATNUNK A MINDENNAPI TUDATOSSÁGUNK, (a fókuszok **1.** máshol lesznek, **2.** a létmód más, újra „humán értékekkel” tett intenzívebbé, a ráció az irracionálissal, az intuícióval, érzelmekkel, esztétikai létmóddal, igazi, társas örömmel) az éberségünk, annak ellenére, amilyen hipnózisba az iskola, a tekintélyszemélyek és hierarchikus (munkahely, egyház, iskola, munkahely, stb.) kényszerített előzőleg. E rendszerek lassan változnak, az úgy nevezett tehetetlenségük nagy, de a mi memóriánk, idegi kapcsolataink, sőt, a génállományunk finom, rugalmas rendszer, változtatható!

Nem eldobjunk kell, hanem, először inkább csak *más szemmel* látnunk ugyanazon dolgokat. Ez a kontextus megváltoztatásának, a hátterek variálásnak törvénye – gyakorlata.

A fizika felszínes primitív szintjén; a fehér fehérebb a fekete, mint a szürke háttér előtt. A kék kékebb a sárga, mint a barna előtt, hisz a kéknek (ibolyakéknek) a komplementer (ún. kiegészítő) színe a sárga, mint, pl. a zenében; egymást kiegészítők a C-dúr és a Fis-dúr. Mint jinnek ☯ a jang, mint éjnek a nappal, amik nem igazi ellentétek, hanem, és ez sokkal többet mond: kiegészítői egymásnak. A nem poláris világban nincs már jó és rossz, fekete és fehér, csak az ember világa hasított poláris erőkre és jelenségekre. A vallás és metatudat közös vonása, hogy túl leszünk jön és rosszon, meghaladjuk az ellentétpárokon alapuló gondolkodást is, de az ítélezést is.

Az EGYETEMES TUDAT a megvilágosodás előszobája, már nem a részlet, nem a különbség, hanem az egyetemesség az elért szint. E tudati szint már egybeolvasztja a tudatállapotok széles skáláját, túlvan minden részlegesen-partikulárison, de az ilyen ember már egyenesen elmebetegnek tűnik a mi társadalmunkban, hiszen; ami már semmihez nem hasonlít, az a (részleges tudások számára) nem megragadható!! A metatudat –és ez szükségszerű- a meditációval hasonló sajátosságot (is) megcéloz; mégpedig a *gondolatok túlértékelésének meghaladását*, majd; a GONDOLATOK FÖLÖTTI TUDATI rétegbe való eljutást. Darwin megzavarta elménk, „fossilizmust” alkotott, nem evolúciót¹⁷, az evolúció mindig individuális, belső út, ész szellemi természetű. Világunk gondolatokat plántál belénk, és szemben középkori, sőt, „őseMBER” elődeinkkel, mi egyre inkább balféltekés, csak-kognitív működéssel és nem tudatosult érzelmi motivációkkal, tehát extrém módon egyoldalúan élünk. A VILÁG NEM: EMBERI GONDOLAT, a megfogalmazott, elmondott gondolat pedig fogalom, a fogalom [jelentése] pedig a nyelv szabályrendszerébe [grammatikai szerkezet] ágyazottan (tehát mindig forrástól és kontextustól, akár nyelvektől és kultúráktól) függ! A torzítás nagy (a világtkép erős antropomorfizálása), amikor a lélek egy impulzusa gondolatba költözik, e gondolat pedig egyik, vagy másik nyelvi szabályrendszerbe kényszerül, szintúgy kénytelen transzformációt szenved el. Márpedig A VILÁG NEM FOGALMI, a világ nem verbális —különbén nem lenne szükség intuícióra, irodalomra, főleg: festészetre és zenére. Amin a racionális mellett: a nem-racionálisat, transz-racionálisat kell érteni. A tudományos megismerést ma a modern papok –tudósok- úgy követelik, mint az ortodoxiát a középkori inkvizíció papjai! Pedig: *orté doxa* (egyenes, [értsd: helyes], átv.ért.: egyetlen, hiteles álláspont, vélemény) eleve nem lehet. Ráadásul.....

Wittgenstein jól látja, a valóság, részben, nyelvi konstrukció is. Hisz a „tényeket” és tényszerű dolgokat (faktoidⁱⁱⁱ) a civilizáció kultúrája, életformája, uralkodó hitrendszere-ideológiája, no, és a nyelve, interpretációja nagyrészt meghatározza azt, amit „tényeknek” nevezünk, hiszünk, tényekként kezelünk. Az, hogy mi, micsoda, a tárgyak »mely beosztásához« sorolható, sokszor a grammatika szabja meg (in: Filozófiai vizsgálódások). A szó: mágia, teremt. A késői Wittgenstein szerint két alapállítással találkozhatunk, az egyik *tapasztalati*, a másik csupán *grammatikai állítás*, s mint ilyen, a nyelvjátékok természetétől függően világot (és illúziókat is) képes teremteni. Akkor hát ... miféle igaza lehet az állításoknak? És ami hasonló, a körmönfont kísérleteinknek? A lét nem felfogható a „kész síneken” futó gondolatainkkal.

Ahogy a tudatállapotoknak *széles spektrumú* szivárványa van, úgy a megismerési, sőt: önismerési utaknak egész hajszálér erezete. A bölcsesség (a világban) eleve adott, úgy tűnik, mi nem ismerjük a bölcsességet, csak (szerencsés esetben) *újra-felfedezzük* azt. A vallás helyes értelmezése is valaha ugyan ez: *religio* (re = vissza, újra, ligare = kötni, átv. ért. tartozni, oda kapcsolódni-kötödni). Az *újrafelfedezés* pedig azt jelenti: nincs fejlődés, nincs cél, nincs irány, -amit különben általában kívülről importálják a fejünkbe, mint ahogy egy retrovírus befecskendezi saját genetikai anyagát a sejtbe, amit, azután a sejt kritika nélkül, vakbuzgón legyártja a vírus RNS –t. Ezért:

¹⁷ A fehérje véletlenszerű kötődésiben max. csak 50 % az ún. peptid kötés, de a fehérjék funkcióihoz csak peptid kötés a megfelelő, ugyanakkor gond megmagyarázni a természet „balkezes” aminosavait, mert bár vannak jobbkezesek is, de a szervezetben csak a balkezesek funkcionálnak. Sajnos, egy 300-400 aminosavból felépülő fehérje esetén annak a valószínűsége, hogy ez kizárólagosan csak peptid kötésből épül fel: 1: 2³⁰⁰, vagy 1: 2³⁹⁹. Egy 500 aminosavból felépülő fehérjemolekula már véletlenszerűen, szelekciósan-evolúciósan NEM ÉPÜLHET fel (1: 10⁹⁵⁰-hez!). Egy ilyen molekula ön-replikációja újabb lehetetlenség, a pusztán véletlen evolúciós játéka szerint.

SOKKAL FONTOSABB, MIT DOBSZ EL, mint amit megtartasz. Az üresség nélkül semmi nem létezik, a küllő közötti üresség, a mozdulatlan tengely nélkül a mozgó kerék képtelen még csak megmoccanni is. Az üresség nélkül nem ihatysz egy pohár vizet sem, az atommag kicsinek tűnő üressége (10^{-23} cm^3) nélkül „nem működik” az elektron. A mi fejünk évszázadok óta megtöltött fej, ó, nem is, teletömött fej!, nem bír el több információt, ráadásul a fejünk a vallások és a politikusok szemeteivel van teletömve. Aki újat akar: haljon meg képletesen, ürtse ki magát, hogy újra megszülethessen.

A lélektan nyelvén, amit előzőleg megtanultunk, az hatással van a következőre, transzferhatásnak, proaktív gátlásnak, pozitív (serkentő-segítő) vagy negatív (gátló) transzferhatásnak hívja ezt a jelenséget. Ezért mondja Jézus, a lélektan, a szociológia is: minden embernek, legalább kétszer kell megszületnie: egyszer biológiai értelemben, egyszer (tehát sokszor, aprádonként, ahogy a kígyó levedli a bőrét) ún. szociokulturális értelemben. Különbösen csupán másolat lesz: tömegember, modul, elem, téglá, nem fog ún. *autentikus léttel* *bírní. Az üresség pedig mégis; telis-teli van energiával és információval, az atommagban, mint piciben ($10^{-23} /\text{cm}^3$), mégis az univerzum egész tömege-energiája benne van!

Az iskoláinkban és tankönyveinkben ez még nincs benne, mert veszélyeztetni azt a régi sejtést, maga a teremtő (de csak potenciálisa teremtő) tudat a világ „mélyebb” valósága. A tudásokat eddig úgy kezeltük, mint ahogy egyéb tárgyak birtoklását, többet tudni, de mégsem bölccsé válni, a bölcsélet messze több! Ráadásul a LÉT NEM ISMERI A TUDÁST. A létnek semmi oka, hogy megismerje, hogyan működik a fotoszintetizálás. A lét csupán megteremti azt. A lét nem választja le magát a létezésről, (*divina tragoedia*, az Egy –ségből való kiszakadás = ember, hübrisz, mértékhiány, Tudás fája, az Élet fája helyett etc.) nincs objektív megfigyelő, nincs megfigyelt, csak úgy, önmagában. Mi mind elválasztatlanságban vagyunk –a különállás inkább csak illúzió.¹⁸ Főleg azoknak, akik csak a fizikai határokat látják.

Lucifer számtalan varázslatot, trükköt és tudást ismer, hisz ő a fényhozó (*lux, lucis* = fény, *fero* = hozok, viszek), ám az életet mégsem találja, szenved ő, az „ördögök főnöke”, az Életben nem talál vissza. A Faustban erre Goethe szövege is utal, és persze Gounod Faustjában is van erre (de már zenei) utalás (és párhuzamban Puccini Tosca –jával ahol Scarpia az „okos gonosz”).

A biblia pontatlanul adja vissza (Teremtés könyve 2: 16-17) a bibliai időket messze megelőző mitológemát: *a tudás fája, nem az élet fája*, az ezer dolog világa (tao, jelenségvilág, felszín, S -mátrix¹⁹) dolgai (māyā, illúzió, fátyol, nem lényegi, 2^{od}, 3^{od}, 4^{ed}-leges jelentőségű tüneményei és a tünékeny tünetek epifenoménei [járulékos tünetek, jelenségek]) tudása a biztos eltévedés veszélyét hordozza. A „*mindent látott, hallott, tapasztalt*” félemler-isteni Gilgames nagy tudós, s mégis, az életet keresi. Hát akkor mire megy azzal, hogy „*tud régen voltat és jelenvalót*”??

¹⁸ Figyelem, egy részecske az összes többiből (vagy, a többiek) kölcsönhatásaiból) áll. Így nem (annyira) meglepő, hogy egy kvantum részecske egyszerre két helyen is lehet; a távolság is illúzió, ez nem távolság kérdése, vö: Schrödinger egyenlet, a részecske állapotfüggvénye $\psi = \psi_r + \psi_a$ állapot, kétsúcsú hullámfüggvény (különbség) a hely meghatározások ($\psi = \psi_r - \psi_a$) vö.: nem-lokalitás, illetve magával a világ holografikus jellegével, az ebből adódó intuíció lehetőségével is.

¹⁹ Érdekes, hogy a kvantumfizika, a mátrix és hűrelméletek (membrán elméletek) hogyan találkoznak gyakran a Buddhizmussal! A tudás –visszaemlékezés (Platón, anamneszisz), ami csak azért lehetséges, mert a világ ciklikus, és hogy mi múlt és jövő egy köríven, az relatív. Valóban, már tudtunk mindent.

Amikor a *tabula smaragdínáról* (Hermes Trismegistos) esik szó, csupán mítoszt látunk benne. Mondogatjuk, hogy ami fenn az lenn, de igazából, ezt nem látjuk. A mítoszok és a művészet nyelve metaforikus. A metaforák használata azért jó, mert *összekapcsol különböző* nyelvi elemeket, így különböző agyi területeket is. A lóg az eső lába, az üveg nyaka, az indulat tüze, a jégszívú ember stb. sokkal gazdagabb jelentés, mint pl. az ember, akinek nincsenek érzelmei. A metaforikus nyelv többértelműsége, ún. *jelentés gazdagsága* segít az ún. analógiás gondolkodásban, a jelentés sokrétűségének nyelvi megőrzésében.

Agyunk alsó parietális (fali) lebeny részébe, a három lebeny vidékén keveredik-átkapcsolódik a látás pl. tapintásba, a hallási inger tapintási és hőérzeti régiókba, ami eleve lehetővé teszi a multimodális (több érzékkel történő) megismerést, a szinesztéziás megértést, pl. bársonyos hang, éles recsenés, fájdalmas felvillanás, stb. A megismerés nem is megismerés, ha nem sokszínű, ha nem multimodális és multilaterális.

A középkor nyelve vallásos, a „modern” emberé tudományos, és valószínű, hogy ez már az a szellemi középkor (újra), amin a beszűkült materializmust (Kali Juga²⁰) kell értenünk. E kor is diktál, nincs lehetőség eltérni; aki ma nem tudományos, az babonás, vagy csak egyszerűen korszerűtlen, buta, iskolázatlan. nem szabad hagyni, hogy a tudomány, vallás, politika, bármi; csak egy, és az általa kijelölt megismerési utat engedje/ követelje követni nekünk, *halálos, ha csak egy értelmezés lehetséges.*

A világ plurális, sokszólamúan összetett: a világegyetem plurális. Ezért nincs értelme a multiverzum kifejezések, eleve sokszínű multiverzum birodalmak vannak (holografikusság és rekurzív természet*), de a csoda, hogy ezek mégis, valamely módon egyek. Az Univerzum polifon, vannak benne olyan helyek, ahol a mi általunk ismert fizika teljesen más, mégis, *nagyobb léptékben az univerzum izotróp, homogén (az anyag és a történések jellege hasonló) és variálan ugyan az, vagy csak kicsit (ám; nem lényegien más), önhasonló.*

A világ állandó változása kaleidoszkóp, de a platóni tanítás kvantumfizikai szinten is igaz: a *STAZIS* (fennállás) örök, egy Brahma nap nekünk végtelen, de mégis, csak egy pillanat. A változások olyanok, mint a tenger hulláma, de ez még annál is felszínesebb; a hullámok habja-taraja, a mély (a Tudat) nyugodt, szinte rezdületlen.

Platón nem tudhatta, hogy létezik nem-lokalitás, azaz, ha egy részecskét befolyásolunk, az (egy atomi szint alatt és bizonyos energiaszint fölött) azonnal kihat más részecskékre —az „erő”, a változás, a hatás, mindenhol jelen van. A tudás (helyesebben: bölcsesség, a gör. gnószisz és episztémé egyaránt jelenthet bölcsességet, a magyar tudás nem) anamneszisként való értelmezése kapcsolatban áll a nem-lokális kvantumfizikai jelenségekkel. A tudat mindenhol jelen van, talán a „fizikai világ” és „szubjektív világ” komplementerek, a *világ; önmagába térő ösvényének* (Möbiusz szalagjának) két felszíne, időlegesen *én-re* és *világra* vált, de valójában egy-ugyanazon dolog: önmagába térő ösvény. Az a tudat, ami bírja az atomi piciny térrész, 10^{-23} cm³ kozmikus energiáját, bármit(!) megteremthet.

Jóllehet, a világegyetem $\Sigma_E = 0$ (összes energiája zérus). Bizony; „az üresség forma és a forma [is] üresség” (Gautama Buddha). Ám, ebben az ürességben az energia *eloszlása* (szimmetria-sértések = mozgás → változás) már diszharmóniát, szimmetria-sértést okoz, így életet ad.

²⁰ Káli istennő rövidebb, de nagyon istentől eltávolodott sötét időszaka. Juga (kalpa) a különböző korok elnevezése ezek nem egyforma időtartamúak (a lét ciklikus).

Nem tudhatom, Paul Dirac olvasta-e Buddhát, de a negatív energia, az antirészecskék (anti-elektron, egyáltalán, az antianyag) amiből az anyagi jelenségek lesznek, a Buddha üressége. A tér abszolút üressége (szegény Newton). Amit a tudósok kutatnak, az csupán az anyagi világ, ami kevesebb, mint egy milliméteres hab a tejeskávé tetején (a Dirac óceán végtelenéhez mérve az a anyagi univerzum [időben és terjedelemben, de jelentőségében is] alig létezik = maya). Ráadásul minden dolog más dolgok terméke, nincs önálló természete semminek –ennyit az egyetlen intellektuális tudásáról. Már ha van nekik. Az elmúlt tíz év egyetlen színvonalát talán gimnáziumi, talán.

Platón, (és Egyiptom, Suméria, Mezopotámia) időfelfogása (is) ciklikus, pedig akkor talán még nem tudtak a negatív energiájú részecskékről, amiknek ún. *retardált mozgása* időbe visszafelé történik, így, hogy mi múlt, és mi a jelen, a jövő, értelmetlenné válik. Hacsak a *jelen* nem a *múlt és a jelen folyamatos interakciója*. A ciklikus időfelfogás szemléltetéséhez messze elég a foton, mint; önmaga *anti-részecskéje*, ami képes tér-időben „visszafelé” mozogni. (Igazából nincs visszafelé, az univerzumban nincs iránypreferencia.)

A világ a nyugtalanságból (az Atya túlradása-teremtése) születik, és ez történik: pillanatról pillanatra (a létezés ciklikus) a téridő zavarában, mozgás²¹ *Marduk* isten viharában, *Síva Nataradja* [a „táncos”]²²) felhangzó dobütéseiben, aminek hangjai úgy gyűrűznek, mint az esőcsepp keltette hullámok, a tó sima tükre, E hullámok ös-elektronok, vagy ún. kvázi-részecskék, amik mintázatok, e mintázatok a „dolgok” (*perasz, qualitas* [minőség]). A *világ változásai örökkévalók*, tehát nem mondhatjuk, hogy a világ megismerhető, mert a következő univerzum fizikája nem fog hasonlítani a mienkéhez. Tévedés és kényszeresség akarja kiismerni a világot, ami, soha nem végleges.

A halálfélelem, az ún. *anális fixáltság, a stabilitás keresése és illúziója, a kapaszkodás, a kicsinyes-mechanikus adatgyűjtés, a tudás birtoklása, mint szublimált hatalomvágy, a kompenzáció, hogy tudományos fokozatot érjen valaki (mert ego-ja gyenge, s látszani kell, valakinek), mindezek gyakran jellemzik a tudósokat. Talán nem véletlen, hogy Arthur Koesztler: regényében *alvajáróknak* nevezte őket (nem látnak a korlátaikon túlra, vakok a létre, agyuk teli van szeméttel [halott adatokkal, a múlt és a tekintély ~~tudásaival~~, akarom mondani: pusztá információkkal]). Ráadásul, micsoda különbség valamiket tudni, mint bölcsnek lenni!! A tudós motivációja és a társadalom szándéka, hogy milyen kutatást, miért kutat, nagyon meghatározó! Ma már a tudomány kifejezetten a fogyasztásért van, na és az emberek, tudati börtönbe zárásáért. A szocializációs folyamatok (már óvodáskorban!) és a tudományos, vagy a vallási dogmák előtt a világ és dolgai azok, amik (Hegel, Kant, az *an sich* és *für uns* a világ magának való és számunkra megnyilatkozó dolgai, a leibnitzi monádok, a megismerhetőség ÉS átélhetőség, etc.). Miután neuronhálózataink fizikailag is idomulnak (szinapszis és neuron-mintázat és kisülési mintázatok változása) a (tudományos) előítéletekhez, s félelem is motivál bennünk, a dolgokat már úgy látjuk, ahogy elvárják tőlünk (csoportnyomás és konformitáskényszer, kész sablonok, és „fix sínek” -Wittgeinstein).*

Ha levetkőzzük társadalmi rétegeinket, a dolgok megint önmaguk lesznek. Nézd csak, kedves olvasóm, így ír erről Csing-jüan:

²¹ de első mozgató nélkül, nincs végső mozgató, sem kauzális lánc, ahogy Arisztotelész gondolta, és tekintélyének árnyékában képzeltek mások.

²² Érdekes, Mózes istene egy erőszakos uralkodó, sőt; bosszúálló, India istene pedig örül, táncol. Krisna tehennel mulatja idejét a mezőn: fogócskázik és fuvolázik –metaforikusan, ők: játszó-boldog istenek.

„Harminc éven át tanulmányoztam a csant (zen). Eleinte a hegyek hegyek voltak, a vizek, vizek. ahogy jobban elmélyültem, a hegyek megszűntek hegyek, a vizek megszűntek vizek lenni. De most, hogy a végére jutottam, a hegyek újra hegyek, a vizek újra vizek.”

A kvantumfizikus Bohm 1980-ban alkotta meg teóriáját, ami, ha látjuk, ha nem; a platóni ideára rímel, a világban rend van, Bohm szavával: *implikált rend*. Tehát a szingularitásból egy plurális univerzum felé tartó „szőnyeg kigöngyölés”; *evolúció* zajlik, a rendre való hajlam eleve a rendszerbe beletáplált: inherens (eleve benne rejlő) rend, implikált (máshová, vagy mindenbe „belekeveredő” = *implicatio*, mindenhol megjeleni tudó) rend, de mint: egy univerzális tendencia (más-más formákban). Tehát, egy kis logikai ugrással; a Lamarktól lopott darwini ötlet, az evolúció, még csak nem is biológiai, hanem filozófiai fogalom, egyben teológiai is: a rend, a rendeződés eleve a világ sajátja. Bizony, baj van a termodinamika II. főtétele körül (entrópia). Vagy az evolúcióval (amit az entrópia rendre tönkre tenne). A rend a káoszból jön, mégpedig úgy, hogy a *káosz mindig tartalmazza a rend magvát*, mint tendenciát, ami, ha visszacsatolást nyer, megerősödik, és a rend mindig tartalmaz bizonytalanságokat, amik az új káosz bölcsői.

Káosz és rend, egymást teremti, hogy melyiket látod, ebben a lassú, ingaszerű mozgásban, az attól függ, mely periódusban szemléled a világot. A világ nem keletkezik, melynek pompás virágait majd kikezdi az entrópia hervadása, hanem folyamatosan keletkezik, mint az ásványvíz buborékai. Még akkor is, ha az ösrobbanásig (szingularitásig, 10-43 másodperc, Planck-idő) vezetjük vissza a világot, tudniillik a virtuális részecskék állandó energiát adnak a világ anyagi folyamataihoz. Ami anyagi folyamatok csak nekünk azok, amik. Az anyag = lassú frekvenciájú energia.

Az anyagi szint (kb. a proton bomlástermékeinek szintje) alatt, amit kvantumvákuumnak hívunk, tér és idő már nem létezik, mert közelítünk a meg nem nyilvánult (Buddhizmus) világhoz, melyben összefüggésrendszer, „misztikus” kapcsolatban áll minden mindennel, vagy: a mindenség *kölcsönhatásba lép önmagával* (vö.: Atum isten [Ó-Egyiptom] maszturbálás [túláradás, teremtés] által hozza létre a csillagokat, az *önmagával kapcsolatba lépő éter* elmélete, stb.)

A teremtő kreativitás sokszor intuitív; az *agy lép kölcsönhatásba a vákuum-kontinuummal*, s nevel fel egy ötletet (tendencia), majd épít fel egy önálló, zárt, magas formánívójú műdarabbá –ami mögött azért mindig a *természet* –immanens- *rendező elvei* munkálnak (Dunkel, 2005²³). Tehát a művészet nem érzéki, az esztétikum igen is: ideális! Épp ezért oly alkalmas nem verbális nevelésre, világmegélésre (élmény+ a törvények átélése), a lét szemlélésére (*vita contemplativa*), és persze.. a lélek gazdagítására.

Fordítva van: nem a húr rezeg, hanem a (kvantumvákuum egyfajta membrán, tér-) regéseiből áll össze maga a húr! Ami majd (egy másfajta rezgést, egészminőség) produkál. Az anyag = energia szüntelen mozog, majd, mint oszcilláció ... rendezetten fog (tendenciák, ismétlődések) mozogni, aminek metaforikus értelme is van: a *művészi fantázia megtalálja és használja a természet; rendező elveit*. A világ láthatatlan rendje mindenhol ott munkál.

²³ Hogyan Teremt az isten a zenéből világot? –A zene metaelmélete, in: Metaelméleti könyvek/ 2, Stratégia kutató Intézet, 2005, Budapest

Az egységes világegyetem, az éter-elmélet[ek](!), a Bohm –i „implikált rend” az *intelligence design* [az élet alapelemei, moduljai a fehérjemolekulák eleve magukban hordoznak intelligenciát, és az önszerveződés lehetőségét,-attraktorok és kezdeti feltételek a Káosz -elméletben], az evolúció teológiai értelmezése mind-mind azt állítják, amit az ősi India: az Egyesített Elmélet, a Brán-elmélet, és Indra isten drágaköves hálója, a rekurzív-holografikus világ (stb.) ugyan az: az elválasztottság illúzió, csak mi nem látjuk a dolgok mélyebb összefüggéseit.

Ez a szemlélet szükségszerűen vezet el ahhoz, hogy a világ holografikus, minden részletben a potenciális egész lakik, mint Indra hálójának csomóiban²⁴, így az agy nem a gondolatok teremtője, csupán átkapcsolja a világegyetem hullámait. Ezért lehetséges intuíció, megvilágosodás, teremtő kreativitás, öngyógyítás. A tudós tudatlanság (*avidja* –Buddhizmus) eleve nem lehet tudója semminek. A jobbik esetben, ha az illető „tudóst” nem protektora engedte be az egyetemre, s még csinált is valamit, még akkor is, e „tudós” legtöbbször pusztá adathordozó. Tudása a raktárosé, aki a polcokon tárol ezer jelenséget, felcímkézve, de semmi nem áll össze, s a legnagyobb erény, ha egy valóság-modell valahogy működik. A bölcs kevésből is felépít, átlát, nem birtokol és (öncélúan) nem halmoz (öncélú) ismereteket. Nem csak a tér üres, és nem csak a fizikai dolgok állnak ürességből (elektronhéj és az atommag közötti tér), de a gondolataink és érzéseink természete is ürességtermészet. A tudósban van a világ, s nem »kívül«, nincs mit »kifele nézéssel« megismerni. Az már eleve a tudatban van.

A mai tudós elismertsége a mérési mániából jön, *minél többet és minél több* helyen publikálni. Minőség helyett mennyiség. Minő ostobaság, s minő régen tart ez már! Emiatt irtózatoss és irtózatossan értéktelen publikációk áradata lepi el a földet, szinte lehetetlen már válogatni. A munkamódszer a kritikátlan (mindet, amit nem lehet azt is mérni!) mérés. Miért?

A mérés, kérdezés, de a *kérdezés módja* már befolyásol, más típusú mérés más típusú választ ad, (2) a mérés elszegényít, a mérés igen dimenzió szegény valami!! Ami már nyílt örületet okoz (magas egyetemi fizetésért!), pl. a Heidelbergi Zeneterápiás Intézet már nevetségessé tette magát: 1-2-3 ütemes zenei expozíciók érzelmi jelentését vizsgálja. Ám a minták mindenike alkalmatlan erre (mert alul-strukturált, primitív), inkább idéznének Bachot, vagy Beethovent. Persze rövid mintáknak nem lehet érzelmi jelentése, mert fontos, mi volt, s mi lesz az exponált ütemek után! *Kontextus nélkül*, kémcsőhangoknak nincs ún. hierarchikus felépítettsége, ami szintén egy, ún. másodlagos (de fontos) jelentés. Azt vizsgálják 24 publikáción keresztül, ki milyen érzelmet ragaszt a primitív (alul-strukturált) zenei mintákra (5-10 másodperc). Mintha nem tudnánk Homérosz óta: a zene = mozdulat, a mozdulat = jelentés = {energia + mintázat}. Mintha nem tudnánk a zene ≠ érzélem, hanem a zene = kompozíció, épület, architektúra, és... csak a felszín az elementáris érzelmi hatás, mert a megérintettség (nem intellektuális megértetés, át-ézés) több szintű, miképp a zenei jelentés is.

Tudós tudatlanság mérni olyat, amit nem mérni, megérteni-megélni tanácsos inkább. A Debreceni Egyetem Biológia Tanszékének egy Ph D –s hallgatója lassan, tanulmányai végén eljut oda, ahová egy gimnazista, azt méri, ha sok a domináns hím kutya székletében, vizeletében a tesztoszteron, s ezt egy szubdomináns (szubordinált) kutya megszagolja (a domináns állat jelenléte nélkül), fel fogja-e borzolni a szőrét?? Száz éve tudjuk, a kutya a másik vizeletéből tudja, aki a vizeletmintát hagyta, az hány éves, beteg-e, ivarzik-e, mikor járt erre, stb.

²⁴ A háló csomóit –képletesen- csiszolt drágakövek alkotják, amiben az összes többi drágakő tükröződik: tantra, minden = kölcsönhatás.

A posztmodern (= az eddigi értékek szétfolyása, a kimerültség, üresség) úgy ölte meg az egyetemet, hogy kitalálta a master (Msc) és bachelor (Ba) képzés, amit nem lehet művész és tanárképzésre ráhúzni. PhD képzéseket indítunk, amik színvonala alacsonyabba az ötven évvel ezelőtti átlag egyetemi karok (nem Ph D-s) képzési színvonalánál. Ma a jelenségek jelenségeinek jelenségeit vizsgálják, sokszor jó pénzért, amit inkább én koldusoknak adnék.

A tudósok az ún. *māyā* -t, (illúziót) valamint az *állandótlan* világjelenségeket (*paratantra* [Buddhizmus, Hiunduizmus, azok a dolgok, amiket 'megesz a rozsda' -Jézus]) kutatják, melyeknek *nincs igazi természetük* és lényegük (üreses, súnja)!; a *függő keletkezés*ből származnak. A tudós tudatlanság is *a-vidja* (nem-látás, tévedés) –a buddhizmusban. Az 'én', a 'karakter', a 'milyenség', a 'perasz' (körülhatároltság –Arisztotelész), a minőség (monás, stb.) illúzió, minden jelenséget tovább és tovább vizsgálva: az ürességhez jutunk. (Mélyen vizsgálva minden jelenség más jelenségekben veszi kezdetét, majd más jelenségekben oldódik fel, semminek nincs igazi-lényegi saját-oka, saját természete, semminek nincs saját önállósága, ez az ún. *függő keletkezés*.)

Ha újra-felismernénk a Buddhizmust, a meta-tudások századába juthatnánk: semminek nincs önálló természete, valós alapja. A tudós tudatlanságban az „ezer dolog világának” [Tao] jelenségei megtöltik az elmét, s az vak lesz, mert a jelenségek csak takarják a lényegét. Az iskoláink nem csak beteggé (szorongás, átlaglét, sémák) teszik a diákokat (teljesítménykényszer-, megfelelési kényszer-, otthon sokszor nincs meg a szociokulturális bázis, tekintélyek-, a gyerekek sajátos életkori és egyedi igényeinek negligálása) hanem olyan átprogramozó helyek, ahol alattvalókat és megbutított embereket képeznek.

Oscar Wilde mondta, ha valaki el akar térni az átlag Brit polgár 65 %-tól, az már a intelligencia biztos jele. *Albert Einstein* írta: az intellektusom kibontásában leginkább az iskola akadályozott meg. *Pablo Picasso* mondta, minden gyermek művésznek születik. Az iskolai évek után azonban eltűnik az önkifejezésre való képességük. –Hát akkor miért vannak iskolák? A „tantárgyi integráció”, a „tantárgyi koncentráció” (régebbi és hibás neve) elősegíti a kitekintéseket és *nagyobb összefüggések* meglátását. Századunk már *nem a kultúrállamok* százada (*Grisebach*²⁵), a politikai akarat mára átgázolt minden, valláson, erkölcsön és tudományon, hogy újra az emberi méltóság és a humán szellemi potenciák ellen lépjen fel. A kultúra a politikai akarat „maszkja”, írja *Grisebach*. Új korszakra virradtunk, egy olyan emberi társadalom korára, ahol van ugyan egy technikai társadalom, de már nincs kultúrája. Bár Freud pszichopata volt, mégis, Wundt és a Bécsi Labor, matematizálta a pszichológiát, ami divat [mérési kényszer] lett. A túlértékelt Freudizmus (és Darwinizmus) paradigmájában a kultúra pusztá ösztön-szublímáció, -pedig nagyon nem. A kultúra a teremtő emberi sajátosság, a kreativitás, sőt; az önteremtő teremtőerő bizonyítéka. Tudós nem lehet alpműveltségtől független kutató. hacsak a legkritikább esetben nem. A kultúra és a műveltség, sokrétűen és sok területen használt és művelt intelligencia egyfajta ALAP-KONTEXTUSA minden kutatásnak.

A meta-tudások korszakában *új szemlélet kell*, az iskolákban kevés elvet/ jelenséget, de több tárgykörben kell bemutatni. Emlékszem, 1988 –ban, a párt-babú iskolaigazgatómhoz kellett menni raportra, mert újítottam. Az ember szaporodása II. fejezet -a biológia könyv szerint a petesejttel és a női ivari szervekkel kezdődik. Az órát úgy tartottam, hogy megbeszéltük, mintegy 15-20 percben, hogy az emlősöknél vannak univerzális ivari hormonok, és szaporodási ciklusok.

²⁵ A kultúra éthosza, -Pro Phylosophia, Budapest, 1997/ 1-2

Az ivarsejtek találkozásakor kezdődik egy új testi élet. A petesejt beágyazódása, a barázdálódás (szegmentáció) és a csírahólyag kialakulása (gasztruláció). Majd előkaptam Janus Pannonius erotikus verseiből(!) úgy négyet, közben a gyerekek körbeadták Rubens és Tintoretto néhány színes, női aktját. Beszéltünk a szerelemről, az órát egy rövidebb Ovidius szerelmes versével zárva. Hát, ez az összetett és a humán vonásokra is építő órám volt az, ami szokatlansága miatt az igazgatói irodába vezérelt, megígérni, hogy máskor „normális” órát fogok tartani.

Énekórán, a „Megöltek egy legényt, hatvan forintjáért” kezdetű népdalt tanítottam. De csak tíz percig. Megbeszéltük, mennyiért érdemes ölni? Idő kellett, míg nagyon nagy értékek jöttek szóba, de azután kiderült, semennyiért nem érdemes ölni. (erkölcsi vonatkozás, betyárvilág, történetiség) Azt is muszáj volt megtárgyalni, milyen egy „piros pej” ló. Azután, hogy mi a halál? Meddig élünk, hogyan halunk meg, mi a gyász? Leválás a szeretett személyről, stb. Persze óra végén megbeszéltük a népdal hangsorát és szerkezetét, meg vagy háromszor volt még idő elénekelni, de helyes légvételekkel. Ez után is az igazgatói irodában kötöttem ki, hisz nem voltam eléggé átlagos.

Az elmaradtabb Kelet-Európa, elmaradt régióiban még hisznek az olyan áltudományokban, mint pszichológia, közgazdaságtan. A gazdaság, miként a lélek, a viselkedés mindig, mondom, törvényszerűen mindig tartalmaz véletlenszerű, tehát jóslhatatlan elemeket. A gazdasági életben sok döntés igenis irracionális, mi több; túl sok mindentől függő, úgyszólván jóslhatatlan — ehhez nem kell semmilyen gazdaságpszichológiai tudás. Az ember nem lehet, és nem is tud teljesen racionális lénynek lenni, így döntései nem kiszámíthatóak, minimum három, külön tudománynak (döntéelmélet, gazdaságszociológia, gazdaságpszichológia, makro-ökonómia, geopolitika aktuális ismerete, alkalmazott lélektan...) kell vizsgálni az ingatag (és végső soron jóslhatatlan) gazdasági folyamatokat. Nem arról van szó, hogy harcolunk a szűkös természeti forrásokért (ahogy a közgazdaságtan alaptézise sugallja), hanem, hogy a végtelen, megújuló természeti forrásokat eltulajdonítják az erő, később a jog eszközeivel, s árulják a forrás vizét, holott az mindenkié. A piac reagálásai pedig, még csak nem is logikusak, nem kiszámíthatóak.

Ha számúzzuk az észet, hogy „romantikusak és spontának legyünk, vagy, ha számúzzuk az érzelmeket (*ataraxia*²⁶, transz-racionalitás) akkor ugyanazt a hibát követjük el; kizárólagosságra és szélsőségre törekszünk. A megoldás az egyensúly, és... az, hogy tanúk leszünk; nem azonosulunk tartósan egyetlen gondolattal sem, sem pedig érzelmeikkel. Ha ... képesek vagyunk mindössze fél órára nem azonosulni a saját, vagy a tudományunk paradigmáinak fontosságával... Mert: a Tudat szabad. A gondolatok - áttűnő felhők. Az érzelmeik- múltó szélvész. A Tudat marad csak. A meta-tudás intenciója Gorgiasz – ig(!) megy vissza, Wittgeinsteinen át, a ma már kétségtelenül jogos meta-tudás szándékáig.

Amiről nem lehet beszélni, hallgatni kell (Wittgeinstein), mivelhogy (Gorgiasz) a világ nem megismerhető. Mert (1) semmi sincs (üresség, súnnyatá Buddhizmus – kvantumfizikai vákuum). S ha (2) lenne is valami, [a sokrétű valóságot] nem lehetne [csak egy úton, pl. ész, nyelviség] megismerni. De ha igen, akkor (3) hogyan is lehetne ezt [azt a kifejezhetetlen »olyanságot«, [thatá] és egymásba oldódó jelenségeket [paratantra], -amiknek nincs is saját, önálló természete, énje [an-atma]-, mint ismeret és fogalomrendszert, a szavakkal közvetíteni?

²⁶ ógörög gondolkodók, és... Buddhizmus: vágy, így előítélet és elfogultság, kényszermentesség.

A szavak korlátoltak²⁷ - korlátoznak; ám a valóság nem korlátozható! Ugyanakkor mindenki részesül a faji tudatalattiból (Jung) ami bizony a korai Buddhizmus „tároló tudatára” rímel, az *alaja-vidnya* a múltbéli tapasztalatokat és a jövőre vonatkozóan, tendenciákat tartalmaz. Tehát, csak a tudat van. A fentiekre rímel a Hinduizmus és Buddhizmus tanítása:

*A felébredteknak egy közös világuk van (az üres Tudat),
az alvók mindegyike külön, saját világot álmodik.*

18

A megértéshez hozzá kell tenni, az egyéni lélek (*Atman*) azonos a világlélekkel (*Brahman*). Óh, milyen kellemetlen, hát mi, az a sok-sok én, én, én... ami nincs is? Nos, ez teljesen új episztemológiai aspektus. Olyan, mint a kopt-kereszténység a gnózis *γνωσις*, a szanszkrit *njána*: tudás, mint: bölcsesség. Tudás arról, hogy nem [én-ként] vagyok. Csak a *kozmosz Mi* vagyunk. Vagy szolupszizmus²⁸, de a Tudaté, csak én vagyok –a többi álom (és akkor mit is akarunk megismerni??) Isten persze számtalanszor eljött már hozzád, csak épp nem voltán otthon. Rágódtál valamin. Aludtál, vagy épp a múltadat elemezted, vagy ha nem, akkor a jövőt tervezted, pedig isten kizárólag a most –ban található rád. Ha otthon (jelen-Lét, Tudat) lennél. A pusztá kogníció (gondolkodás) csak az öncélú kognícióhoz vezet, a folytonos analízis nem illetékes ott, ahol nincs annak helye (művészet, szintézis és intuíció). E földön rendre még a MŰVÉSZI MEGISMERÉS a leginkább komplex és ezért leginkább hatékony sok dologgal kapcsolatban. Sok észjárás van, de ezek csak a saját ösvényeken haladhatnak. A mert: mindenem túl van:

Liang Vu császár megkérdezte Bódhidharmát:

- Mond meg nekem bölcs, mi a végső értelme a szent igazságnak?

Bódhidharma így felelt:

-A nyitott üresség. Nincs benne semmiféle szent.

A császár tovább kérdezett:

-Na és te ki vagy, aki előttünk állsz?

-Nem tudom, ki vagyok –válaszolt a Bódhidharma, s elment.

Ami a kognitív folyamatokról, észjárásokról és számtalan paradigmáról eszembe jut, az megint, csak egy példázat:

A szél csattogtatja a zászlót... A templom aljában két szerzetes vitatkozik, az egyik szerint a szél mozog. A másik szerint a zászló mozog. Érvetk, vitatkoztak, majd az épp arra járó Hatodik Pátriárkát kérdezték meg, mi a helyes?

-Sem a zászló nem mozog, sem a szél nem mozog. Csupán a ti elmétek az, ami mozog.

²⁷ Buddhizmus, pszichoanalízis: a lét intuitív átérzése „kifejezhetetlen és megmagyarázhatatlan” –transz-verbális, ineffábilis: nem kimondható.

²⁸ *Solus ipse* = csak ő maga [van]. Minden más csak képzet és illúzió, kivétel. Pl. W.J. Schellin: „Az öntudat amelyből kiindulunk, egyetlen abszolút aktus”... -A transzcendentális idealizmus rendszere, vö.:Berkeley -vel

A metatudat, mint folyamat, első szakasza egy nagyobb integritás munkája, ami csak vázlatos lehet, lényegi, mert nem lehet ismét elveszni a részletekben. A második fázis minden eddigi meghaladása, az elme és a „dolgokat számba vevő tudás” meghaladása, hisz’:

*A nagy úthoz nincsen kapu
Ezer tévút visz oda
A sorompót, ha átugrod
Egy ugrással jutsz oda (Kapuja nincs átjáró)*

19

Ha a gondolatokat is dolgoknak veszem, s megszüntetem a velük való szubjektív-pszichológiai és tudományos-tekintélyelvű-szokásbeli azonosulást, már csak az ugrás van hátra, mint lehetőség, hogy *elhagyjuk a „vélemények és illúziók”* időben folyton változó világát. A „most” –ba, az átélésbe való ugrás a sorompó átugrása.

A *valóság megegyezésen* alapul. Tehát (»an sich«, önmagában) nincs is. Ezért, a valóságról való vélekedések roppant felszínesek, törékenyek és folyton-folyvást és képlékeny módon változóak –miképp a jelenség világ. Tudományos, pedagógiai divatok szállnak, mint szélben a száraz falevelek, de egyik sem marad meg, és hát... egyikük sem bizonyult üdvösnek. A meta-tudások eljövő ideje egyúttal ideológiai, erkölcsi és tudományos nagytakarítás ideje is.

„Az információ kora” egyúttal a fontos információk elvesztésének kora is: tömegadat, de semmi arról, mi az értelmes élet hogyanja?? Korábban mondtam, fontosabb mit dobunk el, mint, hogy mit hagyunk meg, mert az elme már zsúfolásig teli van. Az igazi bölcsesség: adat-nélküli (Weöress). Ráadásul, az elme dolgainak is (emlékek, érzelmek, ötletek, gondolatok) üresség a természete. Mögöttük van az az „üres világ”, a mátrix, amiből minden elő jön. A tudomány csak a valót eltakaró gondolatokat gyárt. Ugyanakkor a tudomány, illetve *egyetlen komplex tudomány* „megtanulásával”, helyesebben a megismerési elvek (valamint kísérletek és bizonyításmódok) megtanulásával korántsem tanulunk meg mindent (szemben Kant állításával). Sőt, a mindent tudás eltereli a létről és átélésről a figyelmet.

Arisztotelész tévedett, amikor formális és szillogizmusra épülő logikáját univerzálisnak gondolta. Bocsássuk meg neki, én, személy szerint imádom őt. Nos, az utókornak nehezen tudom megbocsátani, hogy minden kritika nélkül átvette, sőt, mindenre alkalmazhatóan találta. Sőt, ráadásul helyes *premisszáknak* is lehetnek hamis *konklúziói*:
ha: **A** akkor: **B**

Minden tehén szarvas állat. (Premissza, **A**)
A kecskének szarva van
Tehát a kecske is tehén. (konklúzió, **B**)

Ami, a szarv²⁹ szempontjából igaz is, mint, a szarvval bíró állatok halmaza. Ha a kategória jellemző, erős (vagy csak annak vélt), akkor a *kategória meg öli a totálisat, az egészminőséget*. Mikor jön el az Úr országa? Ha a kettő egy lesz, ha a férfi nő, azaz a kategóriák már nem szabdalják szét a világot. Egyébiránt az egyik gondolattól a másik gondolatig való cikázásnak nincs vége, a proposícióból másik proposíció származik, ennek akár nincs is vége. Hova megyünk? Vagy öncélúan vagyunk „logikusak”. A logika korlátlanul alkalmas az élet és a tudományok minden területére?? Nem. Maga a *világ sérti a kauzalitást*

²⁹ Lám, mit tesz egy kiemelt kategória, a többi megszünteti, így a tévedés biztos forrása lehet!

elvét (a fény kettős természete, kettős –rés kísérletek,

EPR paradoxon*, Wheeler –féle késleltetett kísérlet*, Cramer tranzakciós szuperkauzalitása*) Ráadásul mindig elfojtjuk a Gödel paradoxon** kellemetlen igazságát, egy (tisztán) logikai rendszerben lehetnek ellentmondások, vagy: ellentmondás-mentesség esetén *nem definiált* részek. Az ellentmondás-mentesség az ember monomániája is, tévedése is. Az ambivalencia elviselése nehéz lélektani feladat. Ezért felmerült bennem, nem elég transz-logikusnak, de bizony muszáj transz-rationálisnak is lenni, mint a zene, a festészet, a tánc befogadásakor, azokon a nyelveken való kifejezés esetén. A művészet, valamint a művészies tanításmód (pl. énekelt angol óra, festett biológia óra, hasonlatok, elvont törvények [köpcös gravitáció, rendetlen entrópia], játékoság!) módosult tudatállapotba ringat bennünket, a transzlogika (vö.: humor, szatori, megvilágosodás, kizökkenés a megszokott kerékvágásból) segítségével „kapcsoljuk ki” a hétköznapi, vagy tudományos világot, s kapcsolódunk be egy másfajta valóság-elrendezésbe. Agyi alapja a holografikus feldolgozás, ha a káros testen (*corpus callosum*) keresztül mindkét agyi félteke (*haemispherium cerebri*) részt vesz az integratív és sokoldalú valóságkép kialakításában. A több helyen való tárgyrepresentáció eleve sokkal differenciáltabb és plasztikus megértést tesz lehetővé.

A logika szerint az állítások igazságértékkel bírnak, pedig ez nem lehetséges, csupán szempontból adódó és a nyelvi kifejezés korlátos lehetőségeihez mért „igazságról” beszélhetünk. A logikai állítások vagy igazak, vagy hamisak (*tertium non datur* -a kizárt harmadik elve–Arisztotelész), ami megint nem igaz, egy állítás egyszerre lehet hamis és igaz is (vö.: Gödel paradoxon is, Kantnál is). Az emberi gondolkodás nagy korlátja, a kicsi-nagy, az igaz-hamis, a jó-rossz, egyszóval, *a poláris ellentétekben való gondolkodás*. A dinamikus univerzum felfogásához muszáj túllépni az ellentétel világán, ám, s ez nem tudós kérdés, már az óvodában hibásan szocializálnak az értelmünk használatára. Miközben az űrben járunk, a tárgyak tudása és jelenségek tudása parttalanná válik, az erkölcsi tudásunk egyre sekélyesebb, vagy már nincs is. Az együtt-lét, a hogyan-lét pedig sokkal inkább lelki és erkölcsi tudás, mintsem tárgy-tudás, csak haszonlesés és csak praktikum! Ezért nem tudunk, mi, emberek egymással boldogan együtt élni.

Az ember mégsem (csak, még sem minden tekintetben) *animal rationale* (Boëthiusnál, majd Descartesnél), a lélektanilag nem tudott motívumok mindig kikezdi a „vaslogikát,” illetve, a *vaslogika nem vihető végig tetszőlegesen hosszú lépésekben*, mert maga a világ (kvantumbizonytalanság, a megfigyelő befolyása a megfigyeltre, a neuron láncok sajátos és flexibilis volta, átváltás más neuron láncra, stb.) nem logikus. Ha az embert *animal rationale* (Arisztotelész, Descartes) fogjuk fel, az biztosan logikai zsákutca a logikát is, az embert is illetően. Az érzések nem lélektani fenomének, nem másodlagosak, és nem is „primitív állati maradékok” az emberben. Ész és érzelem nem lehet kizárólagos, e kettő *együtt ad* plasztikus képet-világra hangoltságot, a heideggeri diszpozíciót (*gestimmtheit*). Ahogy önnön magam a jelen-való világban találok (*Befindlichkeit*).

„A jelenvalónak a léte hangulatszerűen (is) tárul fel a maga hogy[an] –jában.”³⁰ Csakhogy a hangulataink-érzelemink még a szavakon előtt (*pre-verbalis*) vannak (jobb agyi félteke, majd a balfélteke beszédközpontja, kimondhatóság), avagy, már túl azokon (*ultraverbalitás* és nem-fogalmiság). Az ultraverbális élményeinket orgazmusban, műélvezetben, katarzisban és mély meditációban találjuk, s bár a nyelv reflexív volta segít értelmezni saját élményeinket, a szó hitvány eszköz marad a mindenség-élményünkkel kapcsolatban. Vö.: Hát nem minden lét, lényegében egy interpretatív lét? -Nietzsche, in: Vidám tudomány, 374.§ -heideggeri *gestimmtheit*, a lét intenzitása. A VILÁG ÜRES, A VILÁG TÜKÖR, s csak bennünket tükröz vissza, de a tükör üres, és a tükör a tükröt nem mutatja.

³⁰ Sein und Zeit, -Heidegger, valamint in: a Metafizika alapfogalmai -ban is.

Az *analógiás gondolkodás* ma erősen alulfejlett, mert az iskolai *tudás-elsajátítás szocializációja* során elhittük, hogy szaktudományok márpedig vannak. Az analógiás gondolkodás azért fontos, mert ugyanazon dolgokat más-más megvilágításban (*divergenciák!*) is tudjuk szemlélni, felismerni, elemezni, eltérő kontextusokba beilleszteni. Mégis, hibás Immanuel Kant azon megállapítása, hogy ha valaki megtanul egy tudományt, magát »a tudományt « tanulná meg, hisz' az ún. *észjárások típusai* az egyes tudományokban közel sem azonosak. »*A priori*« ismereteink vannak, ennek belátásához a genetika és a viselkedés-tudományok segítettek. Azokat az alapelveket még nem találjuk, amik a meglévő alapelvekre mutatnának rá.

A metatudat *pszicho-pedagógiai* módszere:

- *érdekessé* tenni mindent (persze ezzel nem rendelkeznek az egyetemi oktatók, a kontraszelektált diákság, ugyan honnan is rendelkezne akkor humorral, szónoki és szociális képességgel??)
- *aspektusokat* mutatni!, valamint; aspektusokat váltogatni, olyan feladatokat adni, melyek igénylik egy elv más-más területen való alkalmazását!,
- bármilyen pontból eljutni bármilyen másik pontba (iránypreferencia nélküli, (1) demokratikus hálózat [gráf]), az ismeretek több logika, tehát több szálon mentén való szövése, majd (2) összeköttetések (ligandum, kolligátum) hálózata képzése
- mindig *frissen tárgyalni*, előítéleteket, előző tekintélyeket, *előzetes tudást félre tenni*, mintha (s ez nem könnyű) ma tárgyalnánk a problémát először. Újra-felfedezés, érzékletesség. (Vö.: a tudásból fakadó gátlás –Buddhizmus)
- *eltérő nézetek ütköztetése*, vagy, egybeszövése, pl. Darwinizmus *contra* teremtés, sőt; folyamatos teremtődés, a mozgékony gén (a zeneterápia, a tudat-tréningek génstruktúráját módosító[!] hatásai [az orvosok szerint merev] *versus* nem változékony genetikai állományra, stb.).

Uramisten, mi történne, ha az égésről való környezet ismeret órán a kb. 10-11 éveseknek azt mondjuk, hogy a tűz forró, a gyertya lángja az üveglapon nyomot (kormot, füstöt = szén és vegyületei) hagy, vizet melegít, gőzt fejleszt ($W_{hő}$ = munkavégzés, gőzmozdony), a gyertya anyaga mi a viasz, ami alacsonyabb hőfokon megolvad, mi a hőfok? Még két szó: Celsius és Fahrenheit, mi az, hogy fényjelenség, hány gyertya kell egy cserépkályhába, mennyi gyertya fénye lakik egy 60W –os villanykörteben? Mi az, hogy az élőlények belső égése, elektron felvétel (oxidáció) vagy elektron leadás (redukció) a sav, lúg is éget, mi az, hogy lángol a szívem, miért mondjuk ezt, parázs vita (érzelmi hőfok)? A tűz a természetben: Nap, bolygó magma, láva a tűzhányóban, stb. stb.?

A METAELMÉLET ALAPja, hogy (divergens-kapcsolathálóból felépülő, demokratikus hálózat gráfként, holografikus) világunk a csak divergens módon feltárható összefüggések, az széttérő szálak szövete. Mégis, a specialisták vakok: egy egységessé erőltetett hálót szönek, -de csak a maguk területén, pedig a széttérő tények, jelenségek egy világ-egészet adnak ki, nem pedig a specialisták szeletkéjéről szólnak. Másodszor, **B** nem feltétlenül **A** következménye, sokszor a **B** állapot eleve benne van (*immanencia*) mint törvény/ lehetőség, potencia (*possibilitas*) az **A** állapotban.

Számtalan jelenség gyorsan múló, NINCS IS SAJÁT TERMÉSZETE (szvabhava, an-atman - buddhizmus) mégis, a tudomány sokszor tanulmányozza a lényegtelen jelenségvilág fenomenéit, epifenoméneit.

Az igazi jelenség a látszólag érzéki művészet (explicit rend, felszín, érzéklelés) által felismert történés/ alapelv. A *művészet érzékisége mögött egy implicit rend* működik, az felszíni érzékletesség ellenére a művész érzi-érti ezt. A művészet ezért ered a [mérték] keresőktől ($\mu\alpha\sigma\alpha\iota$, maszai) akik a *helyes mértéket* (erkölcsi is, *mensura*) arányt, formát keresik. A *mérték kereséssel* kapcsolatban hamar kiderül, az ember mértékhiányos lény, eltévedt létező. Nem egyszerűen eltévedt, de kitévedt a természetből φύσις (*fűzisz*, természet és természetesség) helyett τέχνη (*tekhné*, termelt [mesterséges] természet). Az ember nem bírja a létezés zsinórmértékét, a lét hogyanját, eltévedt, mértékhiányos létező.

Nagyon fontos, hogy a tudás ne szaktudás legyen, hanem arra az állati ösztönre és ismeret nagyon fontos, különben széthullik a társadalom, így a kultúrában őrzött szakralitás, ami, ha feledésbe megy, nem tudunk arról, hogy az ember lélekkel bíró lény, potenciális lehetősége az, hogy elhagyja a jelenségek világát. Az élethez egy zsinórmérték (corda, canon) kell.

Nem egyfajta merev kánonra (mérték, szabály) gondolok, hanem arra az állati ösztönre és intelligenciára, mellyel az állatok a 'léten belül' maradnak (nem reflexív viszony). A variálható és rugalmas (intervallumok között finoman ingadozó) alaptörvényeken nyugvó világ (relatív érvényesség, pl. entrópia, a gének nem merev szerkezete = változékonyság) hasonlatát én a kánonnal szoktam elmagyarázni. A kánon nem [csak] zenei műfaj. És itt most igen kézenfekvő a ZENE és a VILÁG közti analógia: a világegyetem legkisebb egységeiből (téma = minta, algoritmus, modul, alapegység) is levezethető az egész (immanencia, rekurzív és kvázi rekurzív matematikai függvények). A kánon, legyen akár 4-5 szólamú, egyetlen témából (alpminta + a vele elérhető műveletek) áll, még akkor is, ha valamelyik szólam pl. lassabban (*augmentáció*), vagy visszafelé³¹ (pl. rákkánon esetén, rákfordításban, ún. *retroversio*) olvassa-játssza a szólamot. Azonban a kánon a levezetés, az implikáció („belebonnyolódás”, belekeveredés, sőt, *e*-volúció, ki-fejtés, ki-göngyölés), elágazás, az egyre gazdagabbá válás is, s mint ilyen:

³¹ vö.: irány független információ, ↔ pl. a gének ún. palindróm szakasza, vagy a nyelvi játék: Géza kék az ég←

AZ EGY-BŐL³² VALÓ FELÉPÍTÉS ELVE:

Ez, részben Platón ill. az új-Platonista iskola, (pl. Plótinosz) szemléletmódjához kötött, pedig sok helyütt megjelenik (pl. Pythagórasz, Boethiusz, Cusanus), illetve számtalan mitológiában is.

- ☑ **teológiai** is (teremtés, kiáradás az Egy-ből),
- ☑ **biológiai** is, (erőhatások és feltételek → gének → testterv → szellemi kiteljesedés → sorsesélyek, aktualizáció → választások, vagy nem tudatos ismétlések) és
- ☑ **kvantumfizikai** elvek (szingularitások, a non-lokalitás [bár a kánon az 'egyből' {motívum, téma, mag} fejlődik, minden szólamban és „ízében” hordozza a zenei alapelvet, arkhét] és a világegyetem önazonlósága, S-mátrix elmélet/ első lendület, kezdeti [„örökölhető”] feltételek) is egyben.
- ☑ **geometriai műveletek sorozata,**
- ☑ **a szerves kémia homológ sorozata** (pl. paraffinek³³) [...]

24

EX ITEM LUTO FACTUS EST -minden egy „sárból” [anyagból, egy elvből] csináltatott.

És ekkor már régen elhagytuk a „violinkulcs birodalmát”. Egész életünk szervezet-szervezés. Organizáció. Egész szervezetünk billiónyi, *szervezett működés*: organizmusok vagyunk. A rend (algoritmus, ritmus, minta, elv szerinti működés), a folyamatszervezés pedig *mindig ritmikus*, mondhatnók; zenei jellegű! *Constituo ergo sum* = elrendezek, tehát vagyok (rendet teszek és így lenni [nem széthullani, entrópia] tudok). Persze, a *hiánylény mivoltunk* az akaratszabadság alapja. Igaz, szabadok vagyunk, de buták is, szinte mindig rosszul választunk. Mivel nem tudjuk önmagunkat meghaladni, ezért választjuk mindig a destruktívát, a szeparációt, a hierarchiát és a forma (gondolatok, érzelmek) világát, ami csak: VAK TÁRGYTUDAT. Nos, a szépség (= harmónia, mint →) meghosszabbodás, ill. ennek szimbolikus utalása a Létre, magára, a LE NEM VEZETHETŐ → EGÉSZRE, (vagy legalábbis a nagyobb egészre [holon és holonok egymásra épülő rendszere]). Pont a gondolatok és annak filozófikus zsúfoltsága *takarja el a gondolatok mögötti létet!* A harmónia pusztája lehetősége FELIDÉZI (megidézi) a Létet, mely mindennel illeszkedik (lásd: „üresség” fogalom a Buddhizmusban, és: párhuzamban a kvantumfizikai vákuummal = Dirac negatív energiájú elektronjai, antianyag, stb.), avagy; a Létben minden illeszkedni tud egymással [az üresség, amiből születni tud minden].

A szépség, az átélés, hangoltság (gestimmung) és katarzis „szélesebb spektrumú” út, a világmegértéshez.

Ez, az ún. *gondolatok mögöttiség* meg kell jelenjen a meta-tudások új korszakában, ami –lássuk meg- egyben művészi (transzlogikus, képi, zenei, nonverbális-ineffabilis³⁴) is, vallásos színezetű is. Ha újra rádöbbenünk, hogy már mindent tudunk, belátjuk, a tudás valóban *anamnészis* (visszaemlékezés –Platón). A pusztája, strukturálatlan ismeretek csak akadályozzák a belátását. - Minek a belátását??

³² Prototypon, arkhé, csirából való kisarjadzás.

³³ többet mond latinul: *para affinis* = egymás melletti, értsd: hasonló aktivitású (tehát hasonló szerkezetű) vegyületek.

³⁴ Ki nem mondható el nem beszélhető

A valóság megismerését a „tudásból fakadó gátlás” (Buddhizmus) okozza, vagy, a pedagógiai pszichológia szerint, *már minden előzetes ismeret befolyásol* is, minden, az ismeretekhez való ragaszkodás lehetetlenné teszi az ártatlanul odafigyelést. Egy előzetes ismeretfüggőn keresztül nem is lehet tisztán látni. A magyar *be-látás* szó pedig sokatmondó, beszédes. *Befelé látva, szemlélve, azaz passzív szemlélődésen át látjuk meg* a dolgokat, az ész és az okoskodás pedig agresszív, behatoló (jang) jellegű (Kant³⁵), inkább szétválaszt, mint belátná az egész(legesebb) tájat. Amit takarások nélkül tudunk *be-lát*ni, nem pedig a kész ismerethalmazoktól részleteiben kitakarva.

Manipuláció és tudásból fakadó gátlás kéz a kézben jár. Egyiptom óta ismerünk olyan programokat, melyek célja a régi hitet és isteneket (IV. Amenhotep [Ekhnaton] fáraó és a papok kontra-programja), a babonát, a mágiát, ... kiirtani igyekeznek. Ma ez azt a célt szolgálja, hogy a materializmusban és a csak-tudomány tekintélyében kelljen hinni, elfogadni: hogy az emberek elméjét irányítani lehessen. Rózsakeresztesek, illuminátusok, szabadkőművesek, szélsőséges és goj-ellenes zsidó mozgalmak, a hitleri fasizmus (Übermench, cionizmus, árja-elmélet, eugenika,) minden, ami azt hazudja, te, vagy a te néped felsőbbrendű, tévedés és hazugság. Az Invisible College, a Telihold Társasága, papok és egyházak, a politikusokról nem is beszélve, mind gyanúsak, akik megmondják, mi az életed értelme, mit *kell*, hogy csinálj....

Ezek fényében érthető, hogy lett pl. Machiavelli, Darwin és Descartes tévedése politikai irányzat, majd tudományos ideológia (bizonyítás híján is). *Nincs felsőbbrendű -ez* a természet alaptörvénye (vö.: az élők '*demokratikus hálózata*'): a lét csakis együttlét. Az elit legtöbbször inkább alantas (mások léte elleni), mint elit. *Elit csak az lehet, ami minden életet támogat.* Ami minden kreativitásnak helyt ad – tehát a fentiek fényében, a *metatudás szemszögéből* már nem lehet megkerülni sem a metafizikát (kényszeres materializmus, holott, anyag nincs is, csak lassú frekvenciájú energia), sem az erkölcsi jóról való tudást! Te azért, kedves olvasóm, óvakodj egy olyan társadalomtól, ahol egy J. S. Bach középszer, egy Mozart örült, egy Semmelweis Ignác a bolondokházában végzi, ahol egy Michelangelo bolond, veszélyes álmodozó, egy Meyer Rudolf (energia megmaradásának törvénye) elmebajos, Giordano Bruno veszélyes felforgató (e felsorolást egy oldalon át lehetne folytatni)... Mit ad nekünk (mint; egyéneknek) a társadalom?? Eleve legyártott ösvényeket és paneleket. Holott-

- Minden másképpen van

Az időt (s kauzális történéseket) Nyugaton egy egyenes vonalnak fogták fel. Azután a relativitáselmélet rádöbbsentett bennünket, gyorsan mozgó inercia-rendszerekben az idő folyása lelassul. *A kauzalitást sértő* kvantummechanikai események azt is megmutatták, az idő visszafelé is folyhat. Sőt, a jelen hat a múltra (talán csak kvantummechanikai mértékben, tehát nem jelentős a visszahatott múlt újbóli [interaktív] hatása a jelenre,) avagy: a jelen = a *múlt és jelen interakciója!* (vö.: Cramer-King *dual time*³⁶ tranzakciós szuperkauzalitása.)

Az, hogy mi a valóság, nem csupán közös megegyezés, de zsarnokság kérdése is, no meg finomabb módon történő, de állandó(!) agresszív manipulációé, tehát, mindenki, aki „felébredt”, akinek tud lenni saját nézete, véleménye, szükségszerűen ütközik össze, vagy kerüli el a társadalmat, a nyáj, a közös örület világát.

³⁵ in: A műsztagógokhoz írt levél

³⁶ mely nem lineáris modell szerint két idő dimenzió van, mely közül az egyik nem része a reális tér-idő rendszernek. „Tudati idő”, a megfigyelő saját-ideje [?]. (Az idő leginkább csak segédfogalom, az Univerzum számára nem létezik, Az [Ő] örök).

A meta-elmélet 'új ellenség' a tudományos (régebben; vallási) inkvizíciónak. Ellene van minden, a tudományt érintő korrupciónak (!), divatnak, vélekedésnek és tekintélyelvi maradványnak, manipulációs kísérleteknek –a fennálló érdekeknek. De már a küszöbön van.

Egy új, a tudást bölcsességbe integráló kor tudása az *erkölcsi jót ismét tudás és tanítás tárgyává* kell, hogy tegye. A létfeladás lényege, hogy nem tudunk élni, szeretni, együttműködni, mert fogyasztóvá, vagy manipulált szavazó polgárrá idomítanak minket. Az erkölcsi tudás leginkább antropológiai sajátunk, nem pedig fenotípusos megjelenésünk, vagy épp kromoszóma garnitúránk.

A kivételes tudati (*belátás és önfejlesztés*) adottsággal bíró ember nem a »lét királya« (Heidegger), nem haramia és a természet rablója, hanem csakis a »lét pásztora« és gondozója lehet. Hazudtak a papok is, az egyház is, és hazudnak a tudósok is, gondoljunk csak a micsurini genetikára és Morgan, Mendel tiltására. Gyermekkoromban anyám, aki kriminál-pszichológus volt, sokat kínlódott, mert a kommunista ideológia szerint ő egy „burzsoá áltudomány” (pszichológia + szociológia) művelője volt. A tudomány művelői sokszor engednek a hatalomnak, meghamisítva publikációs adatokat (gyógyszer és élelmiszeripar), a gyógykezelések min. 30-40% nem, vagy nem is eléggé hatékony (holott bizonyításokon alapulnának). Elsikkad az erkölcsi tudás, iskoláink fogyasztó barmokká képzik a rájuk bízottakat. Nincs fejlődés, a technikai fejlődés nem lényegi, az igazi fejlődés = emberi kapcsolatok fejlettsége (együttműködés, elfogadás, szeretet) és az egyes ember tudati ébersége. *Nem pedig technikai*, hisz antropológiai lényegünk: az ember *önfejlesztő* lény. Az élet az Intelligens Univerzum anyagi kifejeződése, Síva/ Tiamat/ Chaos, a „Rendetlen Entrópia” isten legyőzése. De a puszta változás nem fejlődés, a fejlődés mindig etikai (az élet támogatása!), s nem technikai –az csak az igazi élet pótszere, ezért is van (két évszázada) csak technikai fejlődés, mert a belső üres, s a külső csillogás tereli el a figyelmet...

Az anyag (= lassú frekvenciájú energia), csak a meg nem nyilvánult világ tünete, egy parányi sziget az univerzum óceánjának felszínén! S mégis, a „tudományos fókusz” pedig csupán e vékony rétegre irányul. *Horror metaphisicae*, pedig: horror egyoldalúság, horror materialista előítéletesség! Az egyetemi oktatás tíz éve már, hogy egy gyenge gimnáziumi szintre hanyatlott, a tudományos élet szigorúan hierarchikus, tekintélyelvű, így gondosan kiszelektálja a tehetséget, az újat, vagy csak újszerűt. Olyan, mint Magyarország, primitív, feudális viszonyokon alapul. A kontraszelekció óriási, az egyetemi előadók minimum fele egyszerűen buta, ismétli a jegyzeteke és a tankönyveket, alkalmatlan, unalmas előadó. Az egyetem csupa múlt, önisméltés, s hallgatóit nem teszi képessé az önfejlesztésre. Pedig antropológiai lényegünk, hogy *felülírjuk* biológiai, pszichológiai, pedagógiai (!) és szociokulturális *programjaink*; végül ÖNPROGRAMOZÓK legyünk. Kapsold ki a tv-t, rádiót, és ne olvass újságot –kezdetben ennyi is elég.

Hajrá LAIKUSOK, tiétek az új tudás, a papok és tudósok kényszere leáldozik abban a pillanatban, amikor Te, drága olvasom, akarod! Csak önbeavatás létezik! (Néha van hozzá mestered.) Az ipar és üzlet zsinórjain rángatott egyetemek és laboratóriumok nem a tudás forrásai, sőt... tudod már, a gondolatok csak eltakarják mindazt, ami (aki): Van.

A meta-tudások ideje eljött; szükségszerű az érdekmentessége (egy kiemelt szempont, érdek), hogy végre: a tudás az embert szolgálja, hogy Minerva³⁷ ne csak éjszaka repüljön (Hegel), hanem szolgáljon, az ember egzisztenciális-szellemi kiteljesedését szolgálja. Végre.

³⁷ A Tudás istennője, és attribútuma, szent állata a bagoly, aki éjszakai állat, remekül kiismeri magát az éjben, -a bölcsesség (s nem a puszta tudás) istene az antik Rómában.

A metatudás (1) előszobája a szintézis, egy új (2) módszer a kategóriák és a gondolatok fölöttiség elérésére. Új iskolák (3) mert az ember nem a génjeivel, hanem, csak átörökített *mém*-jeivel tud tovább élni. A *lét megélését* kell tanítani, nem kész ideológiákat és halott ismerethalmokat... Hisz a bibliában [is, {de, pl.: Gilgames eposzban is}] írva van, isten (~ egész) előtt e [földi] világ minden tudása (~ részek), bölcsessége csupán ostobaság.

Az egység élményéről jóval Maslow (csúcserő) előtt, vagy a *flow* élmény előtt beszéltek már (Tao, extasis, *Unio Mystica*, Haiku), -mily kellemetlen a tudománynak, hogy semmi újat nem tud elővarázsolni a cilinderről. Az egység, szavakkal, sőt; tudományosan ki sem fejezhető! Nézd, kedves olvasóm, Weöress Sándor versét:

Solvere volo et solvi volo
Salvare volo et salvari volo
Generare volo et generari volo
Cantare volo et cantari volo
Salutate cuncti!
Ornare volo et ornari
Lucerna sum tibi, ille qui me videt
Janua sum tibi, quincumque me pulsas
Qui videt quod ago, tace opre mea

Oldani vágyom és oldódni vágyom
Üdvözíteni, s üdvözülni vágyom!
Nemzeni vágyom, s megfoganni vágyom,
Dalolni, meg dallá válni is vágyom!
Hé!, táncra mind!
Ékesíteni, ez óhajom, de ékeskedni is vágyom,
Ha meglátsz engem, máris, lámpád vagyok,
Kopogtatsz rajtam? - ajtód vagyok,
Te, aki látod mit is teszek, mégis, hallgass
munkám felől. (ford. Dunkel)

Az „ismeret” s az „ismerés” végső foka a megismerő és a megismerni való egybeolvadása, azaz, egyfajta kategória fölöttiség. Az öröklét, a teljes lét már idő nélküli, a teljes tudásban már nincs különálló adat. Erről ír a Tao Tö Kingben Weöress, amikor a bölcséletbe jutsz, már gondolatod sincs, mert már *minden Egy*, mert már *mindennel Egy* vagy.

Weöress Sándor: A teljes lét

A teljes lét: élet-nélküli.
A teljes öröklét: idő nélküli.
A teljes működés: változás-nélküli.
A teljes hatalom: erő-nélküli.
A teljes tudás: adat nélküli.
A teljes bölcsesség: gondolat-nélküli.
A teljes jóság: irány nélküli.
A teljes boldogság: öröm-nélküli.
A teljes zengés: hang-nélküli.

A sok-sok »nélküli« azt jelenti, amit már olvastál kedves olvasóm; az ürességet, a mindenen túlit, leginkább: az emberi fogalmakon és megnyomorító kategóriákon túlit. -Mi végre a tanulás? A hatalom szublimálása, és súlyos idomítás, a társadalom részéről. Te is gondold azt! A megismerés tehát kényszer is, ígéret is, jóllehet, ma már sok emberből, régen kihalt a *létezésre való rácsodálkozás*. A felismerések spontán keresése! S mért „szüreteljük” a tudás fáját??

A válasz, annyi oldal után, hűséges olvasóm, semmi új nem lesz: az Élet fája nem a Tudás fája. Gilgames (de Faust is) egy élet szenvedése árán jött rá, a tudás \neq bölcsesség, még csak nem is az élet. Az Élet a Szívben (= rezonálási képesség, tudat, nem tudás, integratív intelligencia, nem ész) van. *Knowledge is really stupid* –a tételes tudás tényleg hülyeség –Isten (~az Egész) előtt mindenképp. Lássuk csak, Kedves Olvasóm, végül és válaszul, a Védikus irodalom egy perikópáját³⁸, a (tételes) tudásról:

A révész minden nap utasokat visz át a partra. Egyiket a másik után, mígnem egy alkalommal egy iskolázott utas jelentkezik. A révész evez, evez szóltanul, egyszer csak megszólal az utas. -Révész, tanultál valaha nyelveket?

-Nem –hangzott a válasz.

-Hát, akkor elfecsérelted a negyed életedet.

Csendben siklanak a vízzen tova.

-Révész –szólalt meg ismét az utas- tanultál matematikát?

-Nem én, soha sem –hangzott a révész válasza.

-Hááát... akkor te elfecsérelted a fél életedet, jegyezte meg az utas.

Később még megkérdezte az utas, révész, tanulmányoztad a vallásokat?

Közben halk bugyborgás hallatszott.

-Nem, nem –hangzott a válasz, és a révész felvonta a szemöldökét. Maga elé figyelt.

-Ó, akkor te elvesztegetted a háromnegyed életedet, -mondta az utas.

A révész kisvártatva megjegyezte:

-Attól félek léket kaptunk. Utasom, tudsz-e úszni??

-Mii? Egyébként nem! Viccelsz velem?? Az utas megijedt.

-Nem viccelek, -mondta komolyan a révész- lassan, de süllyedünk. És ha nem tudsz úszni, elfecsérelted az egész életedet.

³⁸ Szemléletes, érzékletes képies beszéd a hasonlat okán, *e forma* már önmagában segít a meta-tudás kialakításában. Képies hasonlat, biblikus példabeszéd, bemutatni egy paradigmát, de annak korlátait is, vö.: kóan, ami kizökkent a racionális, szokások adta asszociációk és sztereotípiák kerékvágásból.

ⁱ Én nincs bonyolult összműködés = idegen elemek integrációja nélkül. Ugyanakkor, az Én képzelet csak illúzió, mi, emberek, mindössze genetikai állományunk 1% (!) -ban különbözünk egymástól, azaz: sokkal, de sokkal több bennünk a hasonlatosság!

ⁱⁱ Üres a kezem, mégis kalapál,
gyalog járok, s bivalyháton,
Megyek a hídon és azt látom:
Folyik a híd, s a víz meg áll
Fu Ta-Si

ⁱⁱⁱ A regényíró Norman Mailer nyomán, ami nem tény, csak az óta, amióta az újságokba [tankönyvekbe] bekerült, de nincs igazi valós alapja.

szak-fogalmi jegyzetek (*) amik a szövegben, sorrendben előfordulnak